

Kainuun investointi- strategia 2025

Sisältö

01	Johdanto...3
02	Kainuun nykytila...4
03	Toimintaympäristön kehitysnäkymät...19
04	Strategiset painopisteet ja investointikohteet kunnittain...31
05	Investointistrategian tavoitteet, kärjet ja painopisteet...40
06	Investointistrategian toteutus- ja toimintamalli...44
07	Seuranta ja etenemisen tiekartta...53

Liite: Yhteenvedot haastatteluista ja työpajasta

Johdanto

Vahvistuva maine tuo lisää Kainuun tunnettuutta.

Kainuu-ohjelma

Kainuun investointistrategia on valmisteltu tammi-huhtikuun 2022 aikana Kainuun liiton koordinoimana. Strategian kokoamisesta vastasi FCG ja sen työstämiseen osallistuivat kaikkien Kainuun kahdeksan kunnan sekä ELY-keskuksen ja Kainuun Yrittäjien edustajat. Työn aikana haastateltiin myös alueen avainyrityksiä.

Valmistelun lähtökohtana on ollut Kainuun maineyön syventäminen investointien houkutteluksi ja markkinoinniksi alueellista yhteistyötä tiivistämällä.

Investointistrategian tärkeitä rakennuspuita ovat:

- Resurssien yhdistäminen ja päällekkäisyyksien välttäminen
- Pitkäjänteinen toiminta ja jatkumo yli hanketoiminnan
- Hyötyjen laajempi leviäminen yhteistyön avulla
- Yhteinen koordinoitiresurssi
- Toimijoiden selkeät roolit ja pelisäännöt
- Tiedonkeruun standardisointi

02 Kainuun nykytila

Maakuntataso

Kuntakohtaiset tarkastelut

Investoinnit ja aluetalouden avainluvut

Kainuu, koko maakunta

Asukkaat

- vuonna 2010 noin 78 700
- vuonna 2020 noin 71 700 (-9 %)

Työvoima

- vuonna 2010 noin 34 700
- vuonna 2020 noin 30 500 (-12 %)

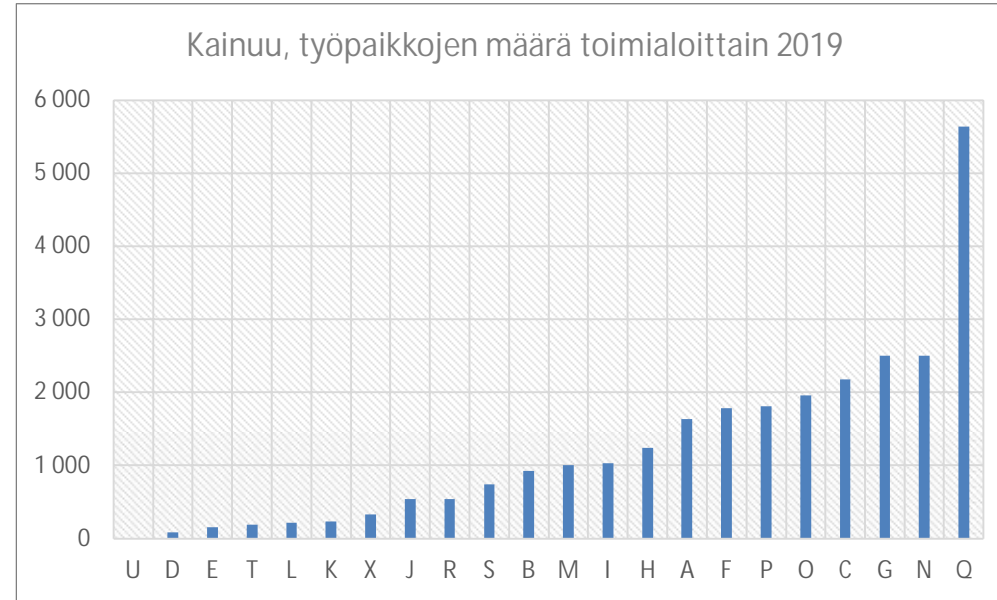
Kainuu	2010	2020	Muutos
Väestö yhteensä	78 703	71 664	-9 %
Työvoima	34 668	30 537	-12 %
Työlliset	29 554	26 727	-10 %
Työttömät	5 114	3 810	-25 %
Työvoiman ulkopuolella olevat	44 035	41 127	-7 %

Työpaikat

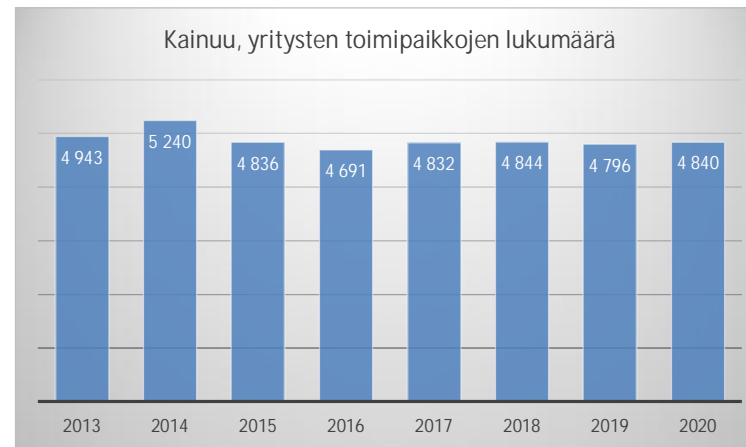
- vuonna 2010 noin 29 100
- vuonna 2019 noin 27 200 (-6 %)
- suurimmat työpaikkatoimialat 2019
 - terveys- ja sosiaalipalvelut, noin 5 600 (21 %)
 - hallinto- ja tukipalvelutoiminta, n. 2 500 (9 %)
 - tukku- ja vähittäiskauppa, noin 2 500 (9 %)

Yritysten toimipaikat ja toimipaikkojen liikevaihto

- vuonna 2013 noin 4 900 ja noin 2 596 milj. €
- vuonna 2020 n. 4 800 (-2 %) ja n. 3 168 milj. € (+22 %)

A	Maatalous, metsätalous ja kalatalous
B	Kaivostoiminta ja louhinta
C	Teollisuus
D	Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto
E	Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto
F	Rakentaminen
G	Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus
H	Kuljetus ja varastointi
I	Majoitus- ja ravitsemistoiminta
J	Informaatio ja viestintä
K	Rahoitus- ja vakuutustoiminta
L	Kiinteistöalan toiminta
M	Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta
N	Hallinto- ja tukipalvelutoiminta
O	Julkinen hallinto ja maanpuolustus
P	Koulutus
Q	Terveys- ja sosiaalipalvelut
R	Taiteet, viihde ja virkistys
S	Muu palvelutoiminta
T	Kotitalouksien toiminta työnantajina
U	Kansainvälisten organisaatioiden toiminta
X	Tuntematon

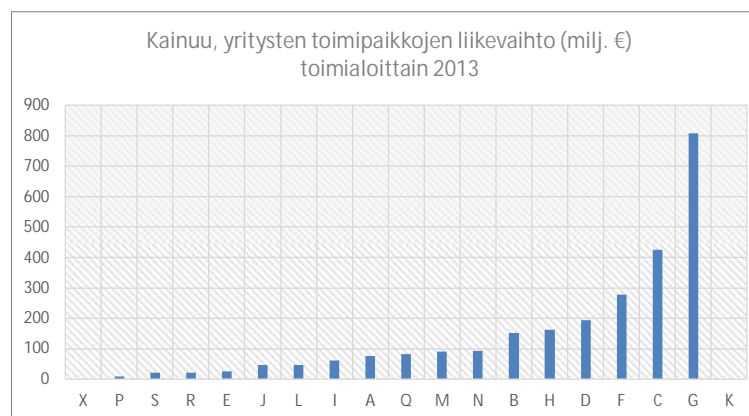
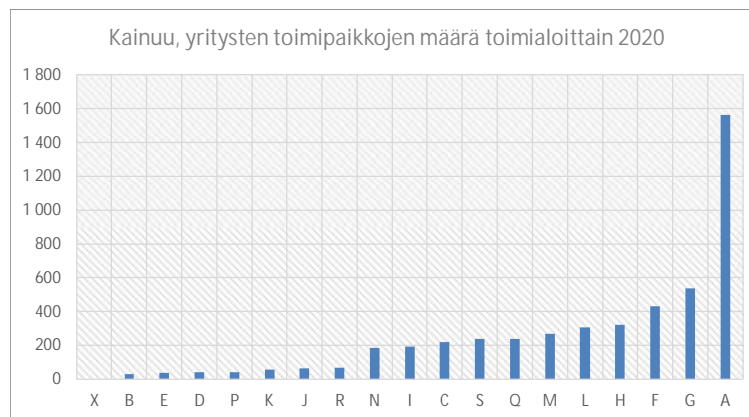
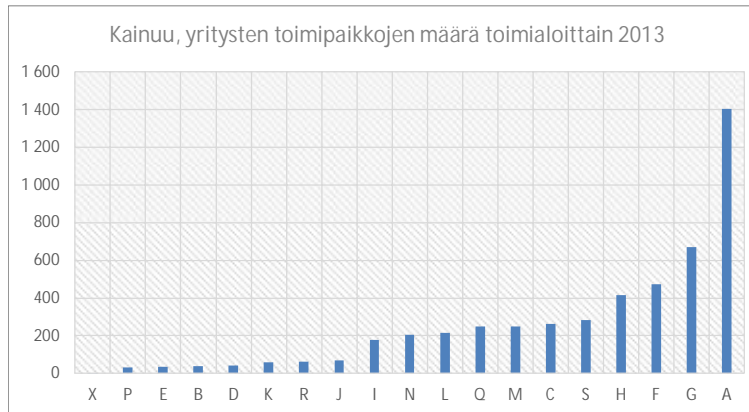
Kainuu, koko maakunta

Yritysten toimipaikkojen lukumäärä toimialoittain, kolme suurinta toimialaa

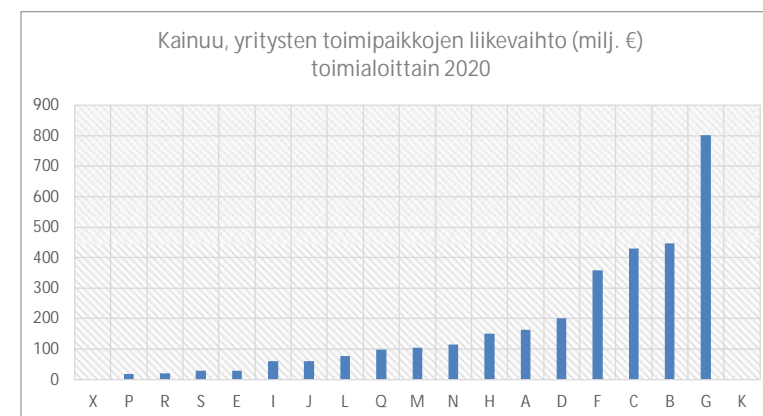
- Vuonna 2013
 - maa- ja metsätalous, noin 1 400 (28 %)
 - tukku- ja vähittäiskauppa, noin 670 (14 %)
 - rakentaminen, noin 480 (10 %)
- Vuonna 2020
 - maa- ja metsätalous, noin 1 560 (32 %)
 - tukku- ja vähittäiskauppa, noin 540 (11 %)
 - rakentaminen, noin 430 (9 %)

Yritysten toimipaikkojen liikevaihto toimialoittain, kolme suurinta toimialaa

- Vuonna 2013
 - tukku- ja vähittäiskauppa, noin 808 milj. € (31 %)
 - teollisuus, noin 425 milj. € (16 %)
 - rakentaminen, noin 277 milj. € (11 %)
- Vuonna 2020
 - tukku- ja vähittäiskauppa, noin 802 milj. € (25 %)
 - kaivostoiminta ja louhinta, noin 447 milj. € (14 %)
 - teollisuus, noin 429 milj. € (14 %)

A	Maatalous, metsätalous ja kalatalous
B	Kaivostoiminta ja louhinta
C	Teollisuus
D	Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto
E	Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto
F	Rakentaminen
G	Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus
H	Kuljetus ja varastointi
I	Majoitus- ja ravitsemistoiminta
J	Informaatio ja viestintä
K	Rahoitus- ja vakuutustoiminta
L	Kiinteistöalan toiminta
M	Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta
N	Hallinto- ja tukipalvelutoiminta
P	Koulutus
Q	Terveys- ja sosiaalipalvelut
R	Taiteet, viihde ja virkistys
S	Muu palvelutoiminta
X	Tuntematon

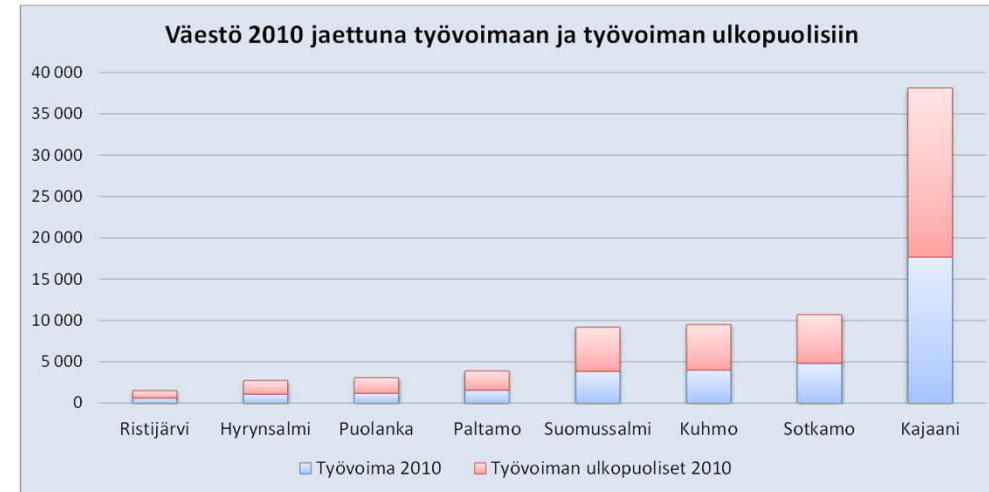

Väestö ja työvoima 2010

- Hyrynsalmi
 - väestö 2 736
 - työvoima 1 043 (38 % väestöstä)
- Kajaani
 - väestö 38 157
 - työvoima 17 659 (46 %)
- Kuhmo
 - väestö 9 492
 - työvoima 3 996 (42 %)
- Paltamo
 - väestö 3 884
 - työvoima 1 561 (40 %)
- Puolanka
 - Väestö 3 036
 - työvoima 1 171 (38 %)
- Ristijärvi
 - väestö 1 513
 - työvoima 594 (39 %)
- Sotkamo
 - väestö 10 702
 - työvoima 4 811 (45 %)
- Suomussalmi
 - väestö 9 156
 - työvoima 3 833 (42 %)

Väestö ja työvoima 2020

- Hyrynsalmi
 - väestö 2 199 (-20 %)
 - työvoima 797 (-24 %, 36 % väestöstä)
- Kajaani
 - väestö 36 567 (-4 %)
 - työvoima 16 493 (-7 %, 45 %)
- Kuhmo
 - väestö 8 042 (-15 %)
 - työvoima 3 137 (-21 %, 39 %)
- Paltamo
 - väestö 3 235 (-17 %)
 - työvoima 1 263 (-19 %, 39 %)
- Puolanka
 - väestö 2 491 (-19 %)
 - työvoima 903 (-23 %, 36 %)
- Ristijärvi
 - väestö 1 235 (-18 %)
 - työvoima 486 (-18 %, 39 %)
- Sotkamo
 - väestö 10 301 (-4 %)
 - työvoima 4 600 (-4 %, 45 %)
- Suomussalmi
 - väestö 7 594 (17 %)
 - työvoima 2 858 (-25 %, 38 %)

Kainuu, kunnittain

Työpaikat

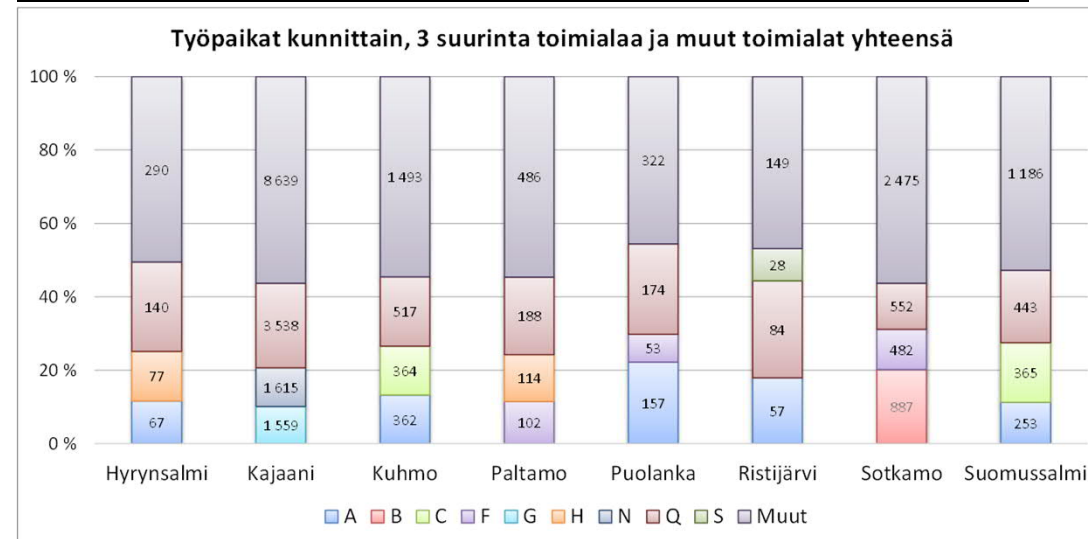
- Työpaikkamäärän muutos 2010 - 2019

- Hyrynsalmi -16 %
- Kajaani -4 %
- Kuhmo -11 %
- Paltamo -25 %
- Puolanka -19 %
- Ristijärvi -21 %
- Sotkamo +8 %
- Suomussalmi -21 %

- Kolmen suurimman toimialan osuus kokonaistyöpaikoista 2019

- Hyrynsalmi 49 %
- Kajaani 44 %
- Kuhmo 45 %
- Paltamo 45 %
- Puolanka 54 %
- Ristijärvi 53 %
- Sotkamo 44 %
- Suomussalmi 47 %

	Työpaikat			Työpaikat toimialoittain 2019		
	2010	2019	Muutos	3 suurinta toimialaa	lkm	%
Hyrynsalmi	685	574	-16 %	Terveys- ja sosiaalipalvelut	140	24
				Kuljetus ja varastointi	77	13
				Maa- ja metsätalous	67	12
Kajaani	15 942	15 351	-4 %	Terveys- ja sosiaalipalvelut	3 538	23
				Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	1 615	11
				Tukku- ja vähittäiskauppa	1 559	10
Kuhmo	3 071	2 736	-11 %	Terveys- ja sosiaalipalvelut	517	19
				Teollisuus	364	13
				Maa- ja metsätalous	362	13
Paltamo	1 193	890	-25 %	Terveys- ja sosiaalipalvelut	188	21
				Kuljetus ja varastointi	114	13
				Rakentaminen	102	11
Puolanka	869	706	-19 %	Terveys- ja sosiaalipalvelut	174	25
				Maa- ja metsätalous	157	22
				Rakentaminen	53	8
Ristijärvi	400	318	-21 %	Terveys- ja sosiaalipalvelut	84	26
				Maa- ja metsätalous	57	18
				Muu palvelutoiminta	28	9
Sotkamo	4 059	4 396	8 %	Kaivostoiminta ja louhint	887	20
				Terveys- ja sosiaalipalvelut	552	13
				Rakentaminen	482	11
Suomussalmi	2 861	2 247	-21 %	Terveys- ja sosiaalipalvelut	443	20
				Teollisuus	365	16
				Maa- ja metsätalous	253	11

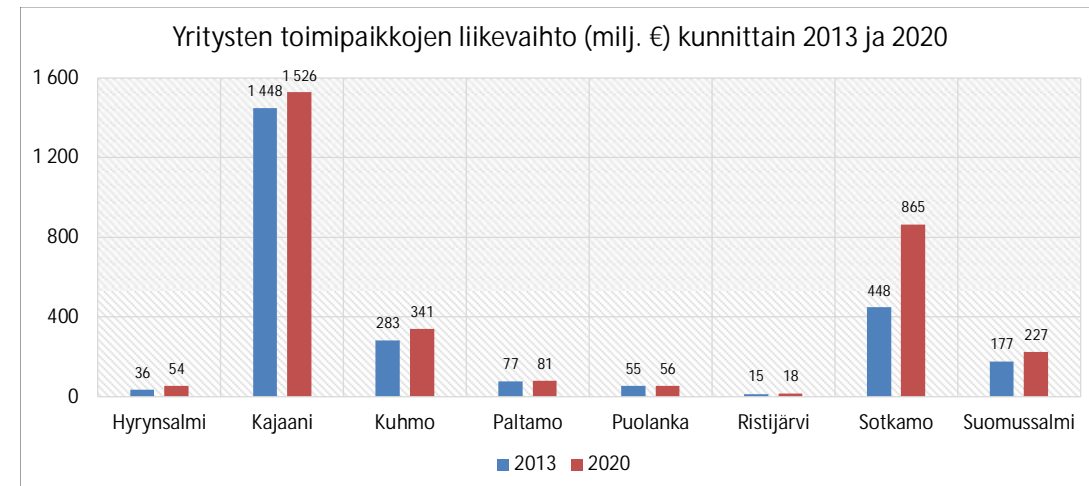
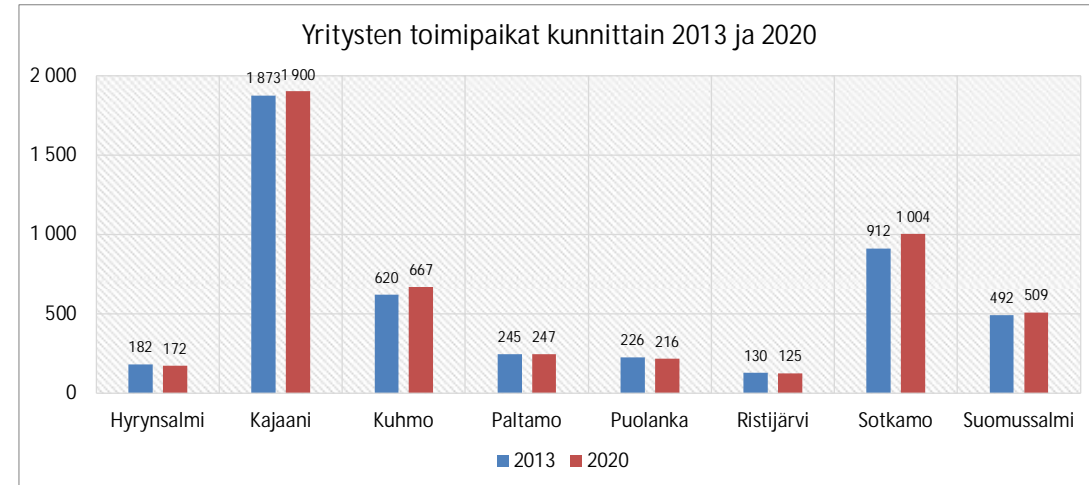
- A Maatalous, metsätalous ja kalatalous
- B Kaivostoiminta ja louhint
- C Teollisuus
- F Rakentaminen
- G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus
- H Kuljetus ja varastointi
- N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta
- Q Terveys- ja sosiaalipalvelut
- S Muu palvelutoiminta

Yritysten toimipaikat 2013

- Hyrynsalmi
 - lukumäärä 182
 - liikevaihto 36 milj. €
- Kajaani
 - lukumäärä 1 873
 - liikevaihto 1 448 milj. €
- Kuhmo
 - lukumäärä 620
 - liikevaihto 283 milj. €
- Paltamo
 - lukumäärä 245
 - liikevaihto 77 milj. €
- Puolanka
 - lukumäärä 226
 - liikevaihto 55 milj. €
- Ristijärvi
 - lukumäärä 130
 - liikevaihto 15 milj. €
- Sotkamo
 - lukumäärä 192
 - liikevaihto 448 milj. €
- Suomussalmi
 - lukumäärä 492
 - liikevaihto 177 milj. €

Yritysten toimipaikat 2020

- Hyrynsalmi
 - lukumäärä 172 (-5 %)
 - liikevaihto 54 milj. € (+51 %)
- Kajaani
 - lukumäärä 1 900 (+1 %)
 - liikevaihto 1 526 milj. € (+5 %)
- Kuhmo
 - lukumäärä 667 (+8 %)
 - liikevaihto 341 milj. € (+20 %)
- Paltamo
 - lukumäärä 247 (+1 %)
 - liikevaihto 81 milj. € (+5 %)
- Puolanka
 - lukumäärä 216 (-4 %)
 - liikevaihto 56 milj. € (+1 %)
- Ristijärvi
 - lukumäärä 125 (-4 %)
 - liikevaihto 18 milj. € (+21 %)
- Sotkamo
 - lukumäärä 1 004 (+10 %)
 - liikevaihto 865 milj. € (+93 %)
- Suomussalmi
 - lukumäärä 509 (+3 %)
 - liikevaihto 227 milj. € (+28 %)

Hyrnsalmi

Asukkaat

- vuonna 2010 noin 2 700
- vuonna 2020 noin 2 200 (-20 %)

Työvoima

- vuonna 2010 noin 1 000
- vuonna 2020 noin 800 (-24 %)

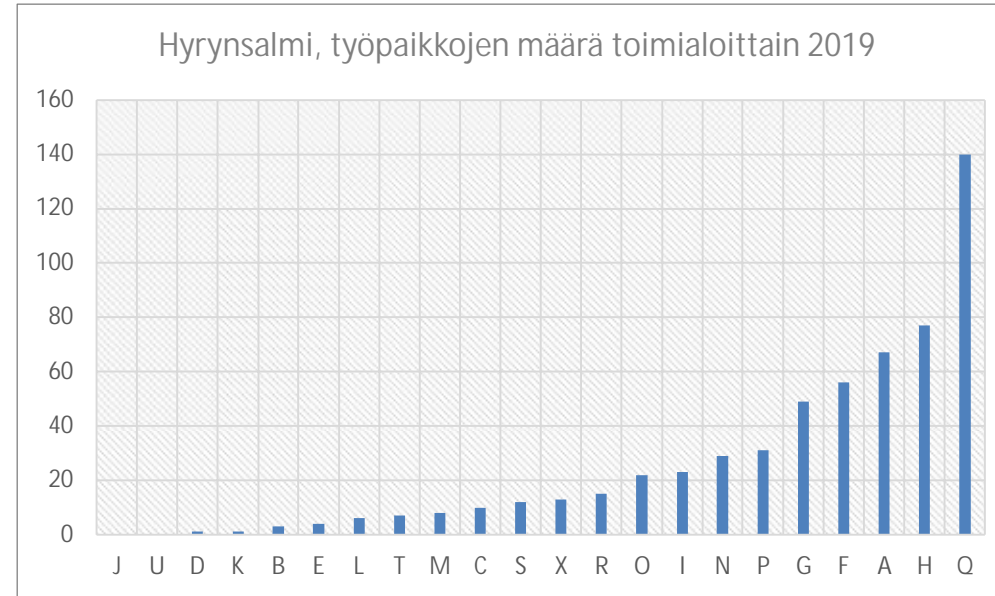
Hyrnsalmi	2010	2020	Muutos
Väestö yhteensä	2 736	2 199	-20 %
Työvoima	1 043	797	-24 %
Työlliset	858	675	-21 %
Työttömät	185	122	-34 %
Työvoiman ulkopuolella olevat	1 693	1 402	-17 %

Työpaikat

- vuonna 2010 noin 700
- vuonna 2019 noin 600 (-16 %)
- suurimmat työpaikkatoimialat 2019
 - terveys- ja sosiaalipalvelut 140 (24 %)
 - kuljetus ja varastointi 77 (13 %)
 - maa- ja metsätalous 67 (12 %)

Yritysten toimipaikat ja toimipaikkojen liikevaihto

- vuonna 2013 noin 180 ja noin 36 milj. €
- vuonna 2020 noin 170 (-5 %) ja noin 54 milj. € (51 %)

A	Maatalous, metsätalous ja kalatalous
B	Kaivostoiminta ja louhinta
C	Teollisuus
D	Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto
E	Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto
F	Rakentaminen
G	Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus
H	Kuljetus ja varastointi
I	Majoitus- ja ravitsemistoiminta
J	Informaatio ja viestintä
K	Rahoitus- ja vakuutustoiminta
L	Kiinteistöalan toiminta
M	Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta
N	Hallinto- ja tukipalvelutoiminta
O	Julkinen hallinto ja maanpuolustus
P	Koulutus
Q	Terveys- ja sosiaalipalvelut
R	Taiteet, viihde ja virkistys
S	Muu palvelutoiminta
T	Kotitalouksien toiminta työnantajina
U	Kansainvälisten organisaatioiden toiminta
X	Tuntematon

Asukkaat

- vuonna 2010 noin 38 200
- vuonna 2020 noin 36 600 (-4 %)

Työvoima

- vuonna 2010 noin 17 700
- vuonna 2020 noin 16 500 (-7 %)

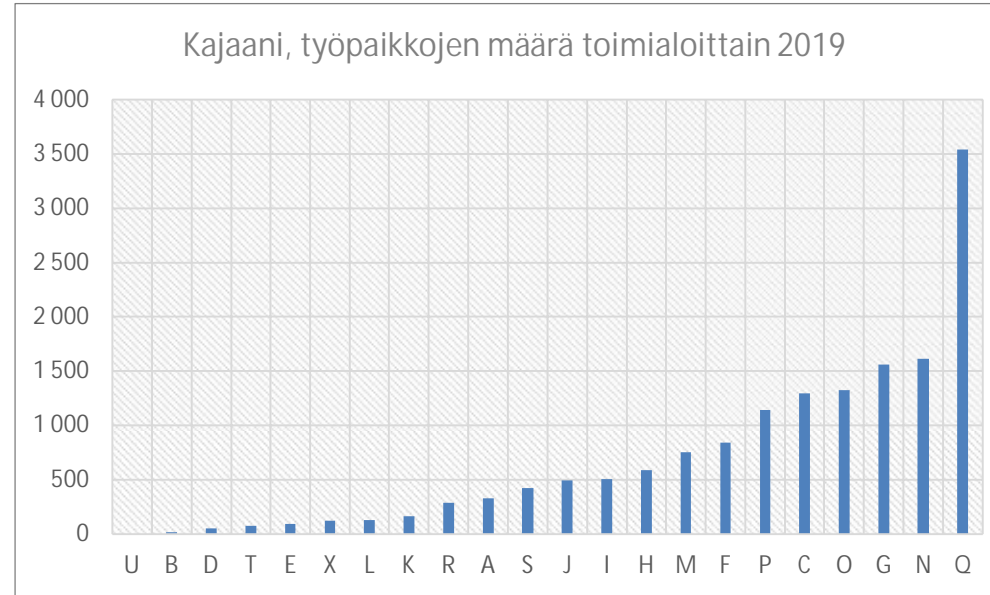
Kajaani	2010	2020	Muutos
Väestö yhteensä	38 157	36 567	-4 %
Työvoima	17 659	16 493	-7 %
Työlliset	15 175	14 566	-4 %
Työttömät	2 484	1 927	-22 %
Työvoiman ulkopuolella olevat	20 498	20 074	-2 %

Työpaikat

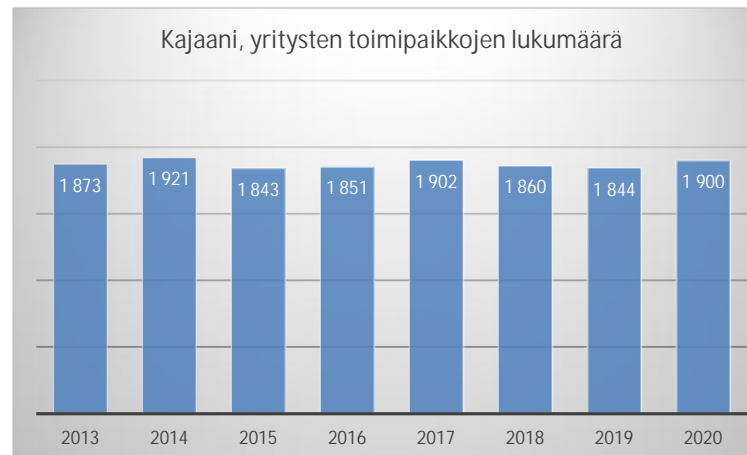
- vuonna 2010 noin 15 900
- vuonna 2019 noin 15 400 (4- %)
- suurimmat työpaikkatoimialat 2019
 - terveys- ja sosiaalipalvelut 3 528 (23 %)
 - hallinto- ja tukipalvelutoiminta 1 615 (11 %)
 - tukku- ja vähittäiskauppa 1 559 (10 %)

Yritysten toimipaikat ja toimipaikkojen liikevaihto

- vuonna 2013 noin 1 870 ja noin 1 448 milj. €
- vuonna 2020 n. 1 900 (1 %) ja n. 1 526 milj. € (5 %)

A	Maatalous, metsätalous ja kalatalous
B	Kaivostoiminta ja louhinta
C	Teollisuus
D	Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto
E	Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto
F	Rakentaminen
G	Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus
H	Kuljetus ja varastointi
I	Majoitus- ja ravitsemistoiminta
J	Informaatio ja viestintä
K	Rahoitus- ja vakuutus toiminta
L	Kiinteistöalan toiminta
M	Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta
N	Hallinto- ja tukipalvelutoiminta
O	Julkinen hallinto ja maanpuolustus
P	Koulutus
Q	Terveys- ja sosiaalipalvelut
R	Taiteet, viihde ja virkistys
S	Muu palvelutoiminta
T	Kotitalouksien toiminta työnantajina
U	Kansainvälisten organisaatioiden toiminta
X	Tuntematon

Asukkaat

- vuonna 2010 noin 9 500
- vuonna 2020 noin 8 000 (-15 %)

Työvoima

- vuonna 2010 noin 4 000
- vuonna 2020 noin 3 100 (-21 %)

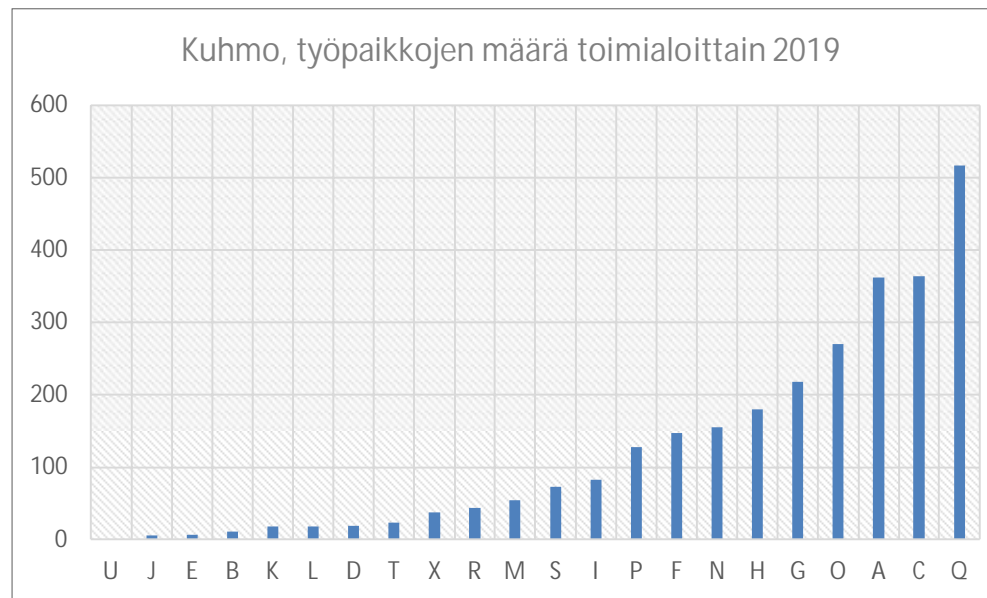
Kuhmo	2010	2020	Muutos
Väestö yhteensä	9 492	8 042	-15 %
Työvoima	3 996	3 137	-21 %
Työlliset	3 217	2 657	-17 %
Työttömät	779	480	-38 %
Työvoiman ulkopuolella olevat	5 496	4 905	-11 %

Työpaikat

- vuonna 2010 noin 3 100
- vuonna 2019 noin 2 700 (-11 %)
- suurimmat työpaikkatoimialat 2019
 - terveys- ja sosiaalipalvelut 517 (19 %)
 - Teollisuus 364 (13 %)
 - maa- ja metsätalous 362 (13 %)

Yritysten toimipaikat ja toimipaikkojen liikevaihto

- vuonna 2013 noin 620 ja noin 283 milj. €
- vuonna 2020 noin 670 (8 %) ja noin 341 milj. € (20 %)

A	Maatalous, metsätalous ja kalatalous
B	Kaivostoiminta ja louhinta
C	Teollisuus
D	Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto
E	Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto
F	Rakentaminen
G	Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus
H	Kuljetus ja varastointi
I	Majoitus- ja ravitsemistoiminta
J	Informaatio ja viestintä
K	Rahoitus- ja vakuutustoiminta
L	Kiinteistöalan toiminta
M	Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta
N	Hallinto- ja tukipalvelutoiminta
O	Julkinen hallinto ja maanpuolustus
P	Koulutus
Q	Terveys- ja sosiaalipalvelut
R	Taiteet, viihde ja virkistys
S	Muu palvelutoiminta
T	Kotitalouksien toiminta työnantajina
U	Kansainvälisten organisaatioiden toiminta
X	Tuntematon

Paltamo

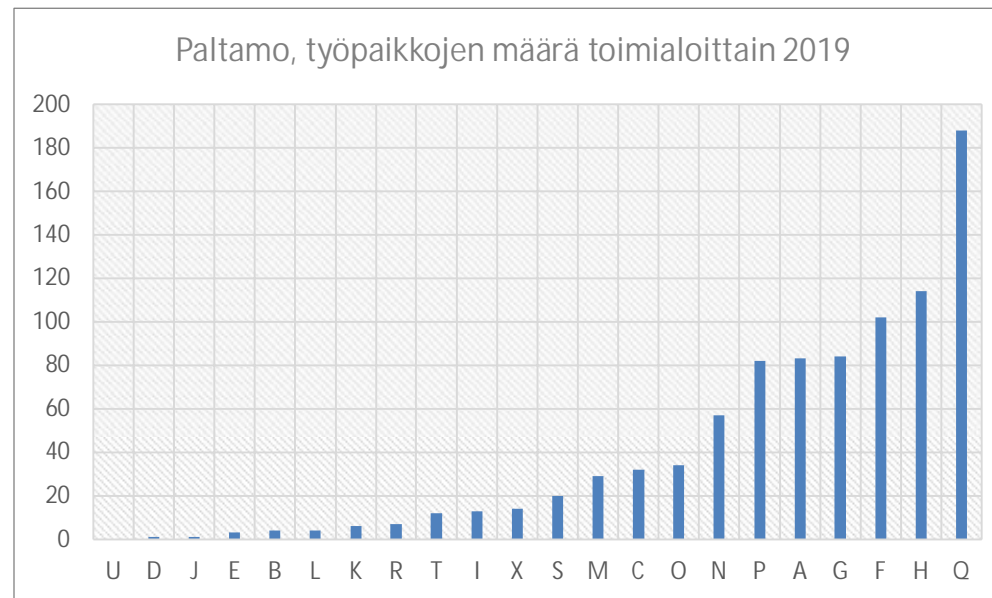
Asukkaat

- vuonna 2010 noin 3 900
- vuonna 2020 noin 3 200 (-17 %)

Työvoima

- vuonna 2010 noin 1 600
- vuonna 2020 noin 1 300 (-19 %)

Paltamo	2010	2020	Muutos
Väestö yhteensä	3 884	3 235	-17 %
Työvoima	1 561	1 263	-19 %
Työlliset	1 461	1 065	-27 %
Työttömät	100	198	98 %
Työvoiman ulkopuolella olevat	2 323	1 972	-15 %

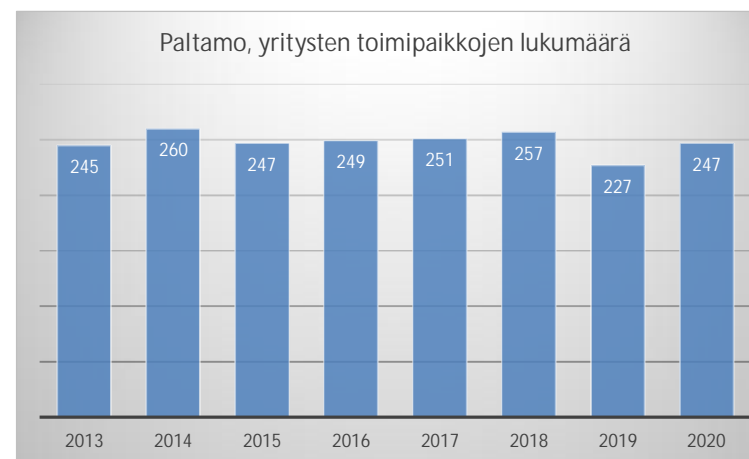
A	Maatalous, metsätalous ja kalatalous
B	Kaivostoiminta ja louhinta
C	Teollisuus
D	Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto
E	Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto
F	Rakentaminen
G	Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus
H	Kuljetus ja varastointi
I	Majoitus- ja ravitsemistoiminta
J	Informaatio ja viestintä
K	Rahoitus- ja vakuutustoiminta
L	Kiinteistöalan toiminta
M	Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta
N	Hallinto- ja tukipalvelutoiminta
O	Julkinen hallinto ja maanpuolustus
P	Koulutus
Q	Terveys- ja sosiaalipalvelut
R	Taiteet, viihde ja virkistys
S	Muu palvelutoiminta
T	Kotitalouksien toiminta työnantajina
U	Kansainvälisten organisaatioiden toiminta
X	Tuntematon

Työpaikat

- vuonna 2010 noin 1 200
- vuonna 2019 noin 900 (-25 %)
- suurimmat työpaikkatoimialat 2019
 - terveys- ja sosiaalipalvelut 188 (21 %)
 - kuljetus ja varastointi 114 (13 %)
 - Rakentaminen 102 (11 %)

Yritysten toimipaikat

- vuonna 2013 noin 240 ja noin 77 milj. €
- vuonna 2020 noin 250 (1 %) ja noin 81 milj. € (5 %)

Puolanka

Asukkaat

- vuonna 2010 noin 3 100
- vuonna 2020 noin 2 500 (-19 %)

Työvoima

- vuonna 2010 noin 1 200
- vuonna 2020 noin 900 (-23 %)

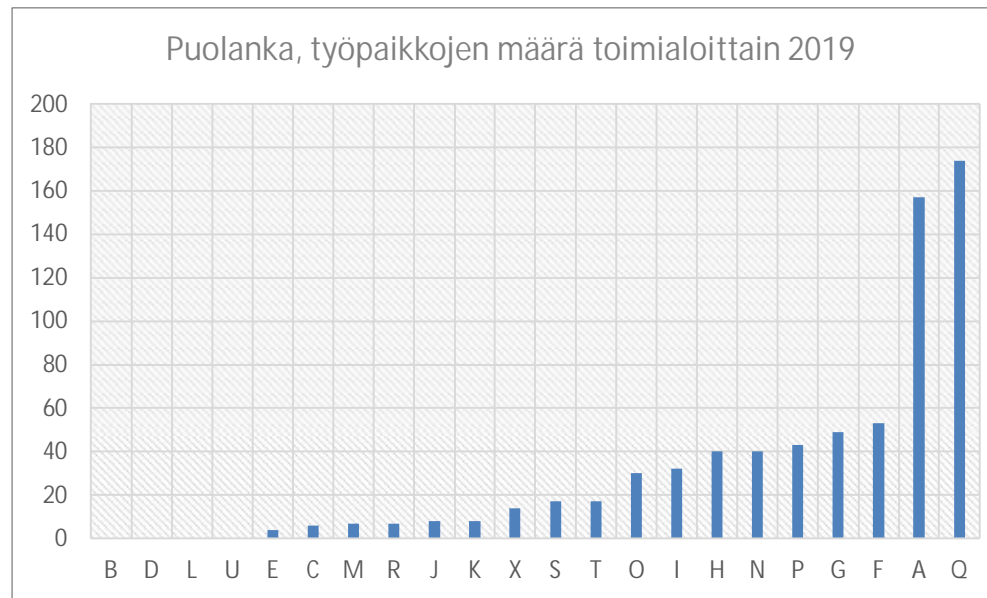
Puolanka	2010	2020	Muutos
Väestö yhteensä	3 063	2 491	-19 %
Työvoima	1 171	903	-23 %
Työlliset	953	735	-23 %
Työttömät	218	168	-23 %
Työvoiman ulkopuolella olevat	1 892	1 588	-16 %

Työpaikat

- vuonna 2010 noin 900
- vuonna 2019 noin 700 (-19 %)
- suurimmat työpaikkatoimialat 2019
 - terveys- ja sosiaalipalvelut 174 (25 %)
 - maa- ja metsätalous 157 (22 %)
 - Rakentaminen 53 (8 %)

Yritysten toimipaikat

- vuonna 2013 noin 230 ja noin 55 milj. €
- vuonna 2020 noin 220 (-4 %) ja noin 56 milj. € (1 %)

A	Maatalous, metsätalous ja kalatalous
B	Kaivostoiminta ja louhinta
C	Teollisuus
D	Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto
E	Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto
F	Rakentaminen
G	Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus
H	Kuljetus ja varastointi
I	Majoitus- ja ravitsemistoiminta
J	Informaatio ja viestintä
K	Rahoitus- ja vakuutustoiminta
L	Kiinteistöalan toiminta
M	Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta
N	Hallinto- ja tukipalvelutoiminta
O	Julkinen hallinto ja maanpuolustus
P	Koulutus
Q	Terveys- ja sosiaalipalvelut
R	Taiteet, viihde ja virkistys
S	Muu palvelutoiminta
T	Kotitalouksien toiminta työnantajina
U	Kansainvälisten organisaatioiden toiminta
X	Tuntematon

Ristijärvi

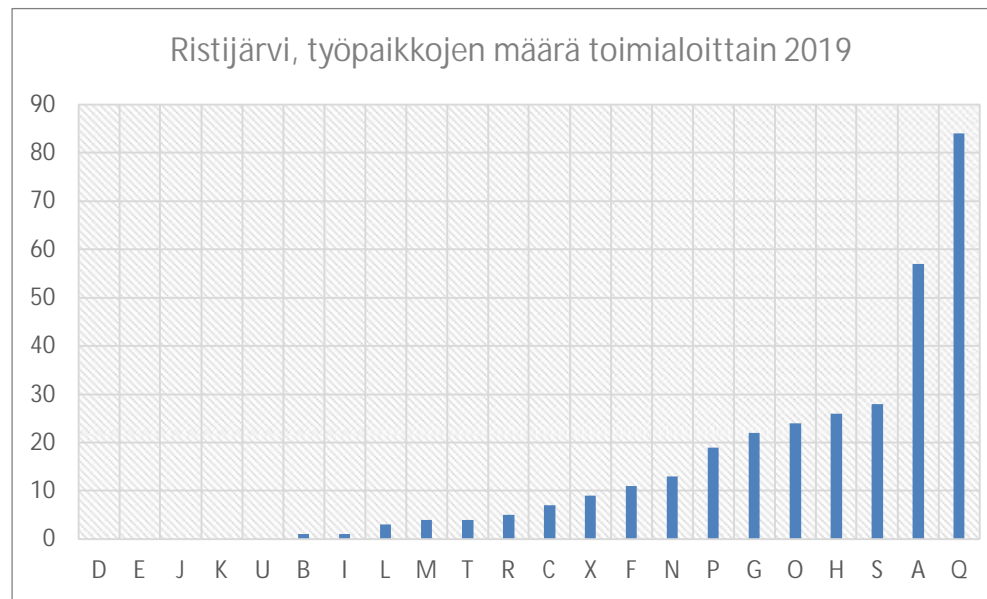
Asukkaat

- vuonna 2010 noin 1 500
- vuonna 2020 noin 1 200 (-18 %)

Työvoima

- vuonna 2010 noin 600
- vuonna 2020 noin 500 (-18 %)

Ristijärvi	2010	2020	Muutos
Väestö yhteensä	1 513	1 235	-18 %
Työvoima	594	486	-18 %
Työlliset	527	424	-20 %
Työttömät	67	62	-7 %
Työvoiman ulkopuolella olevat	919	749	-18 %

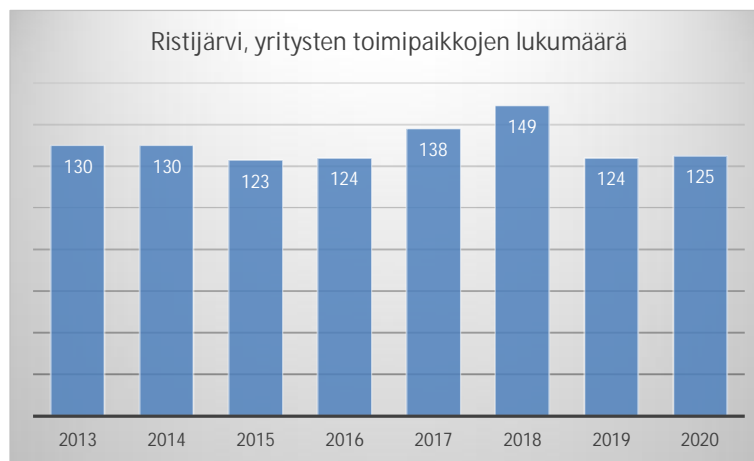
- A Maatalous, metsätalous ja kalatalous
- B Kaivostoiminta ja louhinta
- C Teollisuus
- D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto
- E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto
- F Rakentaminen
- G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus
- H Kuljetus ja varastointi
- I Majoitus- ja ravitsemistoiminta
- J Informaatio ja viestintä
- K Rahoitus- ja vakuutustoiminta
- L Kiinteistöalan toiminta
- M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta
- N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta
- O Julkinen hallinto ja maanpuolustus
- P Koulutus
- Q Terveys- ja sosiaalipalvelut
- R Taiteet, viihde ja virkistys
- S Muu palvelustoiminta
- T Kotitalouksien toiminta työnantajina
- U Kansainvälisten organisaatioiden toiminta
- X Tuntematon

Työpaikat

- vuonna 2010 noin 400
- vuonna 2019 noin 300 (-21 %)
- suurimmat työpaikkatoimialat 2019
 - terveys- ja sosiaalipalvelut 84 (26 %)
 - maa- ja metsätalous 57 (18 %)
 - muu palvelustoiminta 28 (9 %)

Yritysten toimipaikat

- vuonna 2013 noin 130 ja noin 15 milj. €
- vuonna 2020 noin 120 (-4 %) ja noin 18 milj. € (21 %)

Sotkamo

Asukkaat

- vuonna 2010 noin 10 700
- vuonna 2020 noin 10 300 (-4 %)

Työvoima

- vuonna 2010 noin 4 800
- vuonna 2020 noin 4 600 (-4 %)

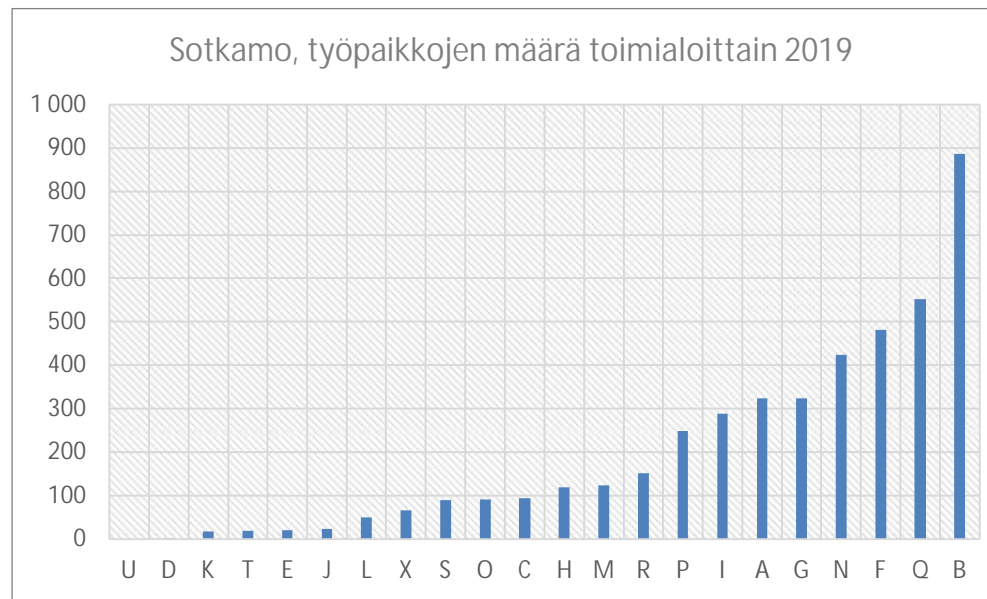
Sotkamo	2010	2020	Muutos
Väestö yhteensä	10 702	10 301	-4 %
Työvoima	4 811	4 600	-4 %
Työlliset	4 225	4 234	0 %
Työttömät	586	366	-38 %
Työvoiman ulkopuolella olevat	5 891	5 701	-3 %

Työpaikat

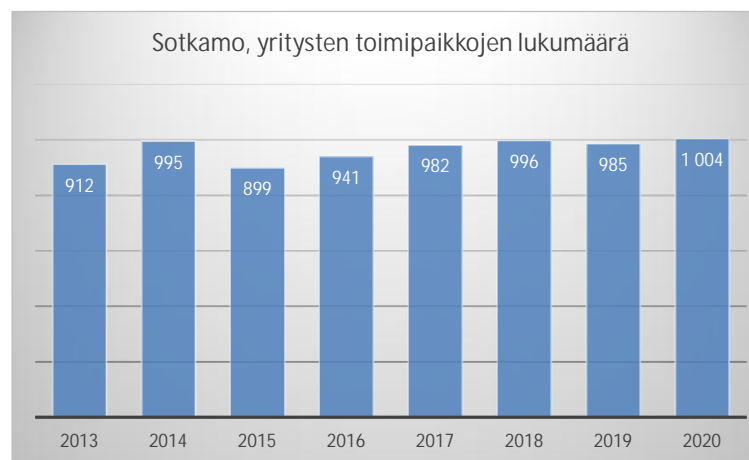
- vuonna 2010 noin 4 100
- vuonna 2019 noin 4 400 (8 %)
- suurimmat työpaikkatoimialat 2019
 - kaivostoiminta ja louhinta 887 (20 %)
 - terveys- ja sosiaalipalvelut 552 (13 %)
 - Rakentaminen 482 (11 %)

Yritysten toimipaikat

- vuonna 2013 noin 910 ja noin 448 milj. €
- vuonna 2020 n. 1 000 (10 %) ja n. 865 milj. € (93 %)

A	Maatalous, metsätalous ja kalatalous
B	Kaivostoiminta ja louhinta
C	Teollisuus
D	Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto
E	Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto
F	Rakentaminen
G	Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus
H	Kuljetus ja varastointi
I	Majoitus- ja ravitsemistoiminta
J	Informaatio ja viestintä
K	Rahoitus- ja vakuutustoiminta
L	Kiinteistöalan toiminta
M	Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta
N	Hallinto- ja tukipalvelutoiminta
O	Julkinen hallinto ja maanpuolustus
P	Koulutus
Q	Terveys- ja sosiaalipalvelut
R	Taiteet, viihde ja virkistys
S	Muu palvelutoiminta
T	Kotitalouksien toiminta työnantajina
U	Kansainvälisten organisaatioiden toiminta
X	Tuntematon

Suomussalmi

Asukkaat

- vuonna 2010 noin 9 200
- vuonna 2020 noin 7 600 (-17 %)

Työvoima

- vuonna 2010 noin 3 800
- vuonna 2020 noin 2 900 (-25 %)

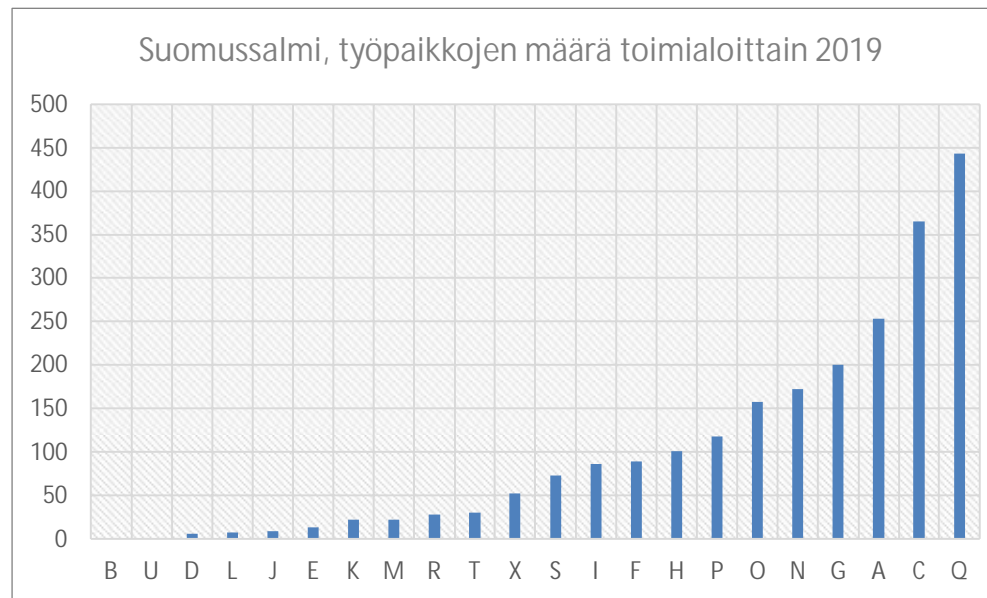
Suomussalmi	2010	2020	Muutos
Väestö yhteensä	9 156	7 594	-17 %
Työvoima	3 833	2 858	-25 %
Työlliset	3 138	2 371	-24 %
Työttömät	695	487	-30 %
Työvoiman ulkopuolella olevat	5 323	4 736	-11 %

Työpaikat

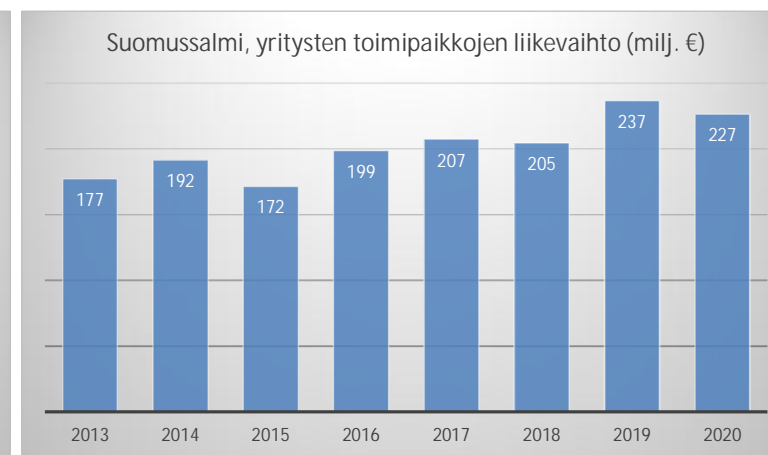
- vuonna 2010 noin 2 900
- vuonna 2019 noin 2 200 (-21 %)
- suurimmat työpaikkatoimialat 2019
 - terveys- ja sosiaalipalvelut 443 (20 %)
 - Teollisuus 365 (16 %)
 - maa- ja metsätalous 253 (11 %)

Yritysten toimipaikat

- vuonna 2013 noin 490 ja noin 177 milj. €
- vuonna 2020 noin 510 (3 %) ja noin 227 milj. € (28 %)

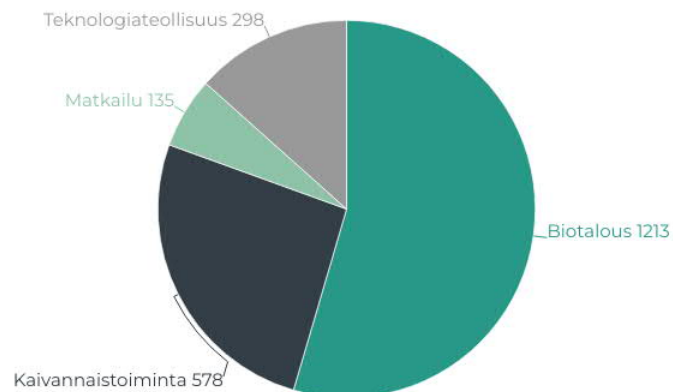

A	Maatalous, metsätalous ja kalatalous
B	Kaivostoiminta ja louhinta
C	Teollisuus
D	Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto
E	Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto
F	Rakentaminen
G	Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus
H	Kuljetus ja varastointi
I	Majoitus- ja ravitsemistoiminta
J	Informaatio ja viestintä
K	Rahoitus- ja vakuutustoiminta
L	Kiinteistöalan toiminta
M	Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta
N	Hallinto- ja tukipalvelustoiminta
O	Julkinen hallinto ja maanpuolustus
P	Koulutus
Q	Terveys- ja sosiaalipalvelut
R	Taiteet, viihde ja virkistys
S	Muu palvelustoiminta
T	Kotitalouksien toiminta työnantajina
U	Kansainvälisten organisaatioiden toiminta
X	Tuntematon

ODOTETUT TEOLLISET INVESTOINNIT KAINUUSEEN 2020-2025

Investoinnin suuruus (M€)

Toimiala	Investoinnin suuruus (M€)	Lisäyövoiman tarve	Lisäyövoiman tarve rakennusaikana	Aikajänne
Biotalous	1213	640	2200	2020-2024
Kaivannaistoiminta	578	635	650	2020-2025
Matkailu	135,8	5	100	2020-2025
Teknologiateollisuus	298,9	230	200	2020-2023
Teolliset investoinnit yhteensä	2220,7	1510	3150	2020-2025

Download data

Kainuun liitto, päivitetty helmikuu 2021

KAINUUN ALUETALouden AVAINLUVUT

71 664

Väkiluku 2020

31 028

Työvoima 2019

27 218

Työpaikat 2019

4 792

Yritysten toimipaikkojen
lkm 2019

15 381

Yritysten henkilöstön
lkm 2019

34 082

BKT/as. 2019

3 376

Yritysten liikevaihto M€
2019

335

Kasvuyritysten liikevaihto
M€ 2016_2019,
väh. 3hlöä, 10 % kasvu

395

Vienti M€
2020

Kainuun liitto, 13.1.2022

data: Tilastokeskus, Tulli

03 Toiminta- ympäristön kehitysnäkymät

Kärkitoimialojen kehitys

Strateginen viitekehys

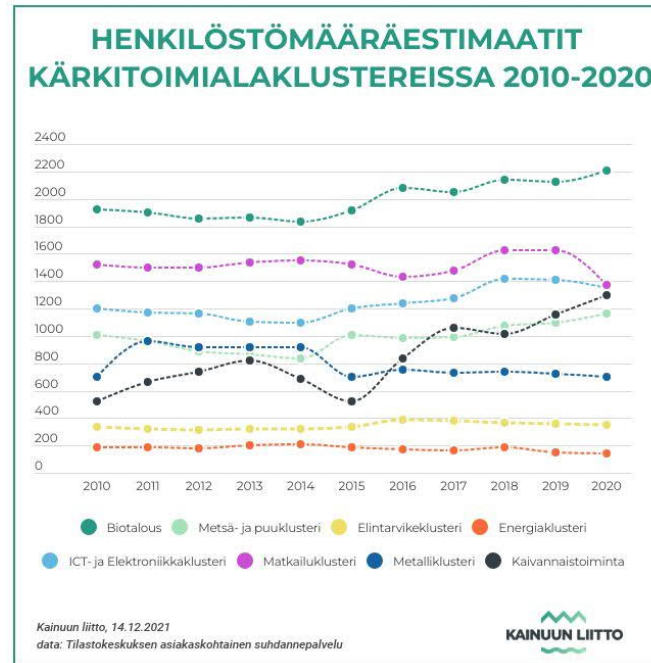
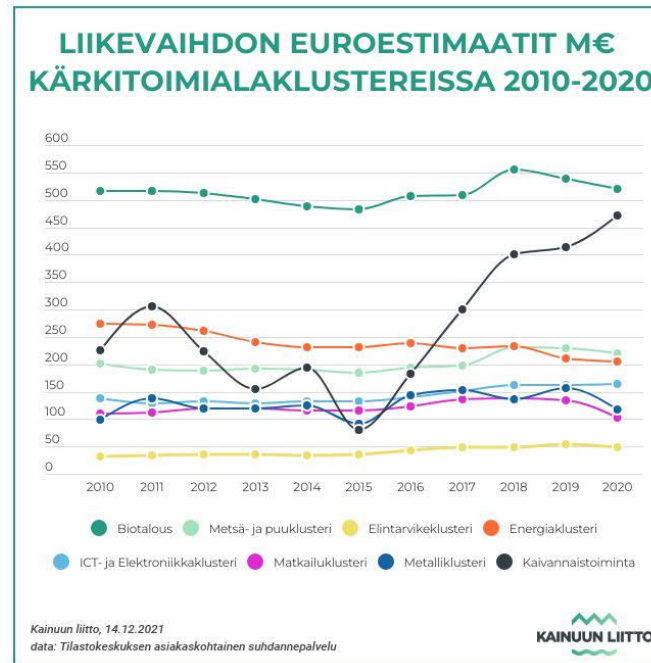
Barentsin alueen investoinnit

Keskeisimpiä trendejä

Kärkitoimialat ja -teemat

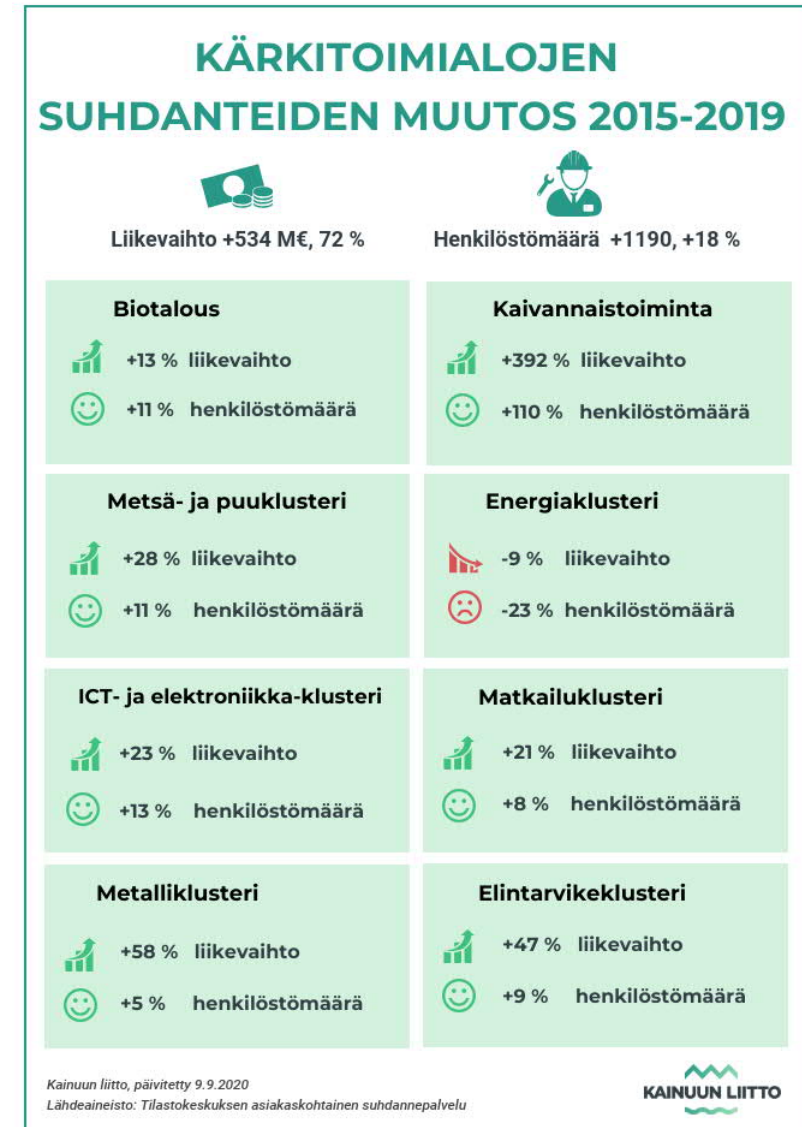
Kainuun kärkitoimialat ovat **matkailu, teknologiateollisuus (metalli- ja ICT -ala), biotalous ja kestävä kaivannaisala**. Kärkitoimialoilla on suuri kasvupotentiaali kotimaan markkinoille ja vientiin. Kainuun taloudellisesti kestävä kehitys edellyttää viennin vahvistamista.

- Kainuussa **matkailun** merkitys elinkeinona on huomattava, se on kolmanneksi suurin Suomessa Lapin ja Ahvenanmaan jälkeen. Alueen matkailuvolyymi on perustunut tähän asti pääosin kotimaisen matkailun varaan, mutta Kainuussa on hyvät edellytykset matkailun kasvulle. Uutta, kestävä kasvua tullaan tekemään aktiivisesti kansainvälisessä matkailussa.
- **Teknologiateollisuuden** tuotteiden vienti on yli puolet alueen koko viennistä ja ala on yksi tärkeimmistä työllistäjistä Kainuussa. Alalla on informaatio- ja viestintäalan (ICT) sekä sähkö- ja elektroniikka-teollisuuden tuotteiden, kulkuneuvojen, koneiden ja laitteiden sekä metallituotteiden valmistusta. Tavoitteena on saada aikaan vahva, monipuolinen, vientiin perustuva kestävä kasvu lisäämällä ja vahvistamalla
 - nykyisten yritysten vientiä ja kasvua sekä uusia yrityksiä ja nopeammin vahvistuvia kasvuyrityksiä
 - teollisia ja palvelualan investointeja
 - ICT- ja datakeskusalan asemaa kotimaassa ja kansainvälisesti

Kärkitoimialat ja -teemat

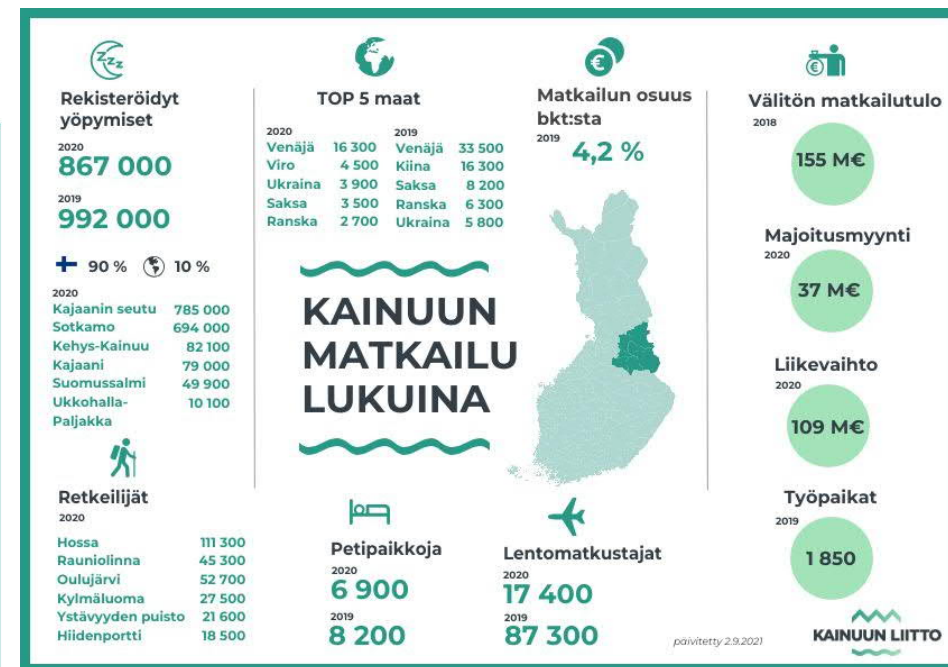
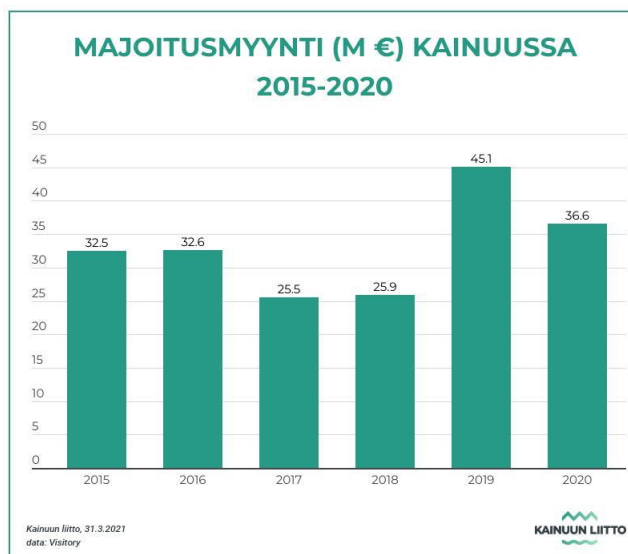
- **Biotalous** on liikevaihdoltaan ja henkilömäärältään suurin yksityisen sektorin toimiala Kainuussa. Biotalous on uusiutuvien luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä tuotteiden ja palvelujen raaka-aineena ja se kattaa useita toimialoja. Kainuun biotalouden osa-alueet ovat metsäbiotalous, uusiutuva energia, ruoka ja sininen biotalous (vesistöjen kestävä hyödyntäminen) sekä luontomatkailu ja luontoperustaiset hyvinvointipalvelut.
 - Metsäbiotalouteen liittyy Kainuun maakunnan merkittävin investointitavoite. KaiCell Fibers Oy:n biotuotetehtaan saaminen Paltamoon, joka olisi toteutuessaan noin 900 miljoonan euron teollinen investointi. Tuotannon käynnistämistä tavoitellaan vuoteen 2024 mennessä.
- **Kaivannaistoiminnalla** on suuri merkitys alueen työllisyydelle ja taloudelle. Tulevaisuudessakin tavoitteena on kestävän kehityksen kaivostoiminta ja kasvava kaivostoimijoiden joukko tuotannon kasvaessa, tutkimus- ja kehitystyön ja koulutuksen vahvistuessa yhteistyössä kansallisen ja kansainvälisen toimijaverkoston kanssa. Kaivannaisalalla toimii neljä kaivosta sekä luonnonkivialan mikroyrityksiä. On arvioitu, että 2018 kaivannaisklusterin liikevaihto oli yli 400 M€ Kainuussa ja se työllistää suoraan ja välillisesti noin 1 500 henkilöä. Kaivannaisteollisuudella ja sitä palvelevalla teollisuudella on suuri merkitys Kainuun työllisyydelle ja hyvinvoinnille.

Kärkitoimialat ja -teemat: matkailu

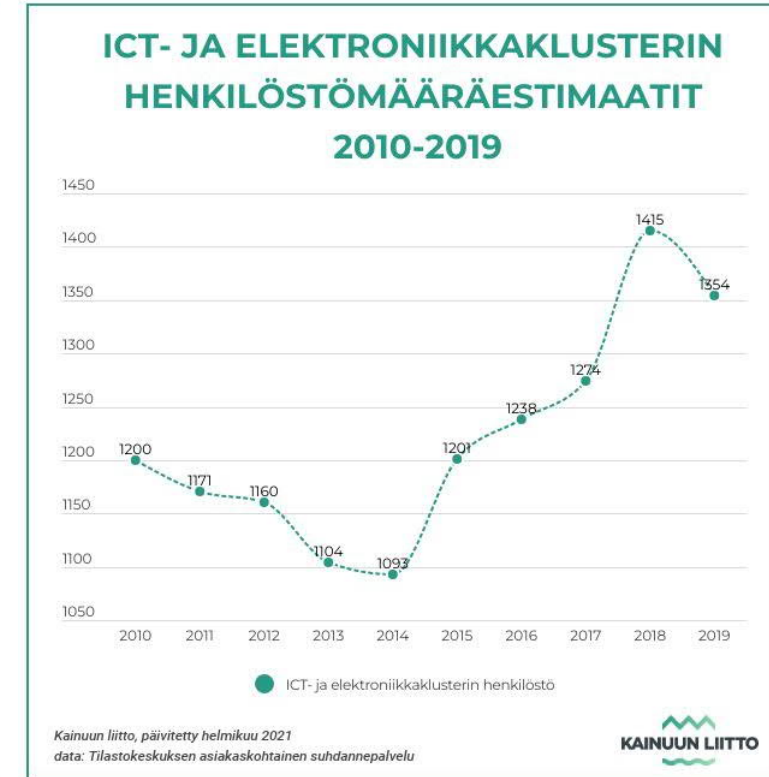
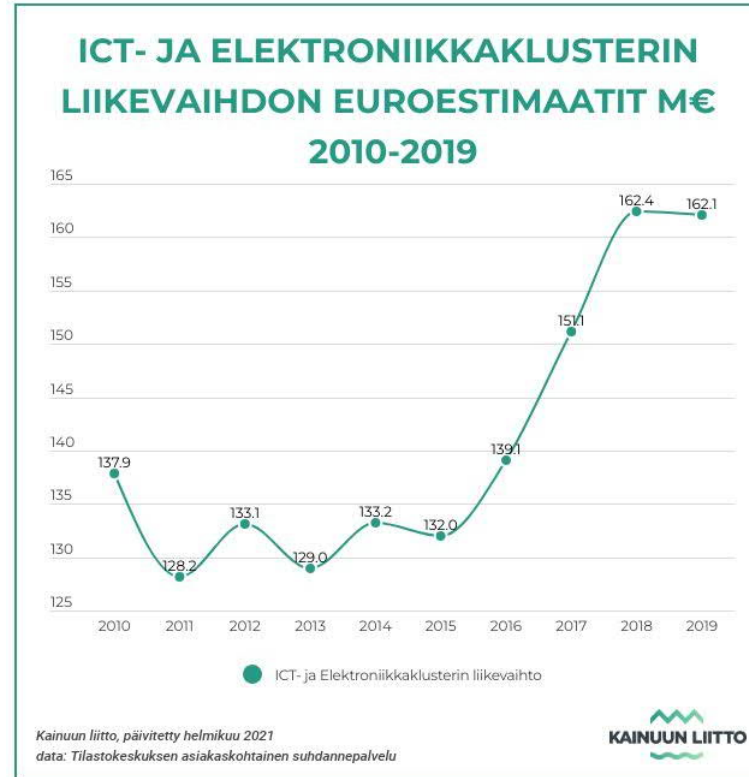
- Rekisteröityjä yöpymisiä 992 000 vuonna 2019 ja 867 000 vuonna 2020 (-13 %)
- Valtaosa yöpymisistä Kajaanin seudulla (89 %) ja etenkin Sotkamossa (77 %)
- Valtaosa (90 %) yöpyjistä suomalaisia
- Koronavuonna 2020 kotimaisten yöpymisten määrä väheni 8 %, mutta ulkomaisten 54 %
- Matkailun osuus BKT:sta 4,2 milj. € (2019)
- Välitön matkailutulo 155 milj. € (2018)
- Matkailun kokonaiskysyntä 241 milj. € (2019)
- Majoitusmyynti
 - 2019 45,1 milj. €
 - 2020 36,6 milj. €
- Matkailun työpaikat
 - 2019 1 800
 - 2020 1 850
- Matkailuklusterin liikevaihto
 - 2019 139 milj. €
 - 2020 109 milj. €

Rekisteröidyt yöpymiset	2019	2020	Osuus Kainuun yöpymisistä	
			2019	2020
Kainuu	992 000	867 000	2019	2020
Kajaanin seutu	878 000	785 000	89 %	91 %
Sotkamo	765 000	694 000	77 %	80 %
Kehys-Kainuu	114 000	82 100	11 %	9 %
Kajaani	103 000	79 000	10 %	9 %
Suomussalmi	53 200	49 900	5 %	6 %
Ukko-Halla-Paljakka	30 300	10 100	3 %	1 %
Yöpymisten muutos edellisestä vuodesta, %	4	-13		
Kotimaisten yöpymisten osuus 2018 ja muutos, %	90	-8		
Ulkomaisten yöpymisten osuus 2018 ja muutos, %	10	-54		

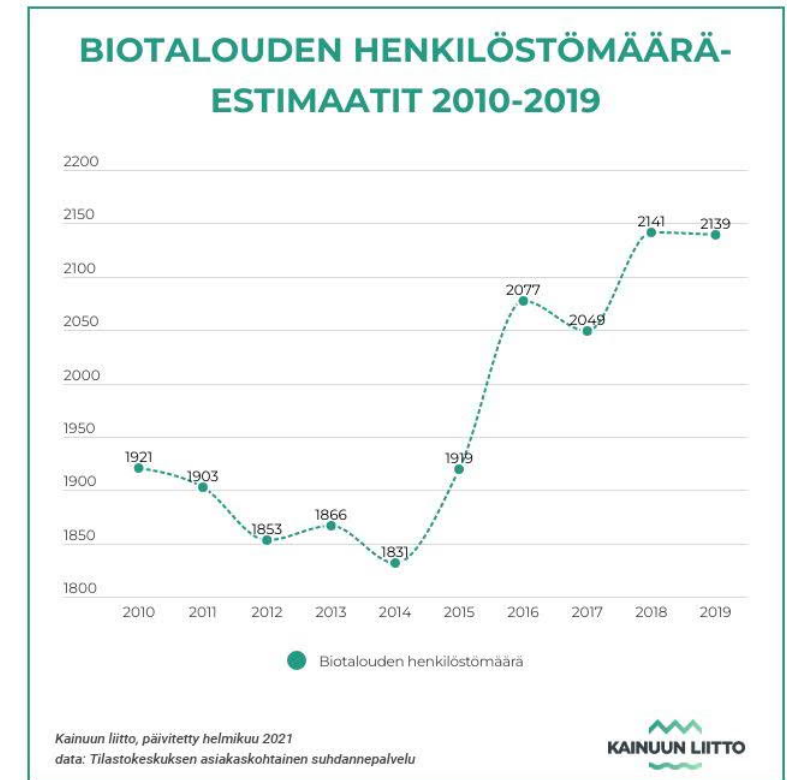
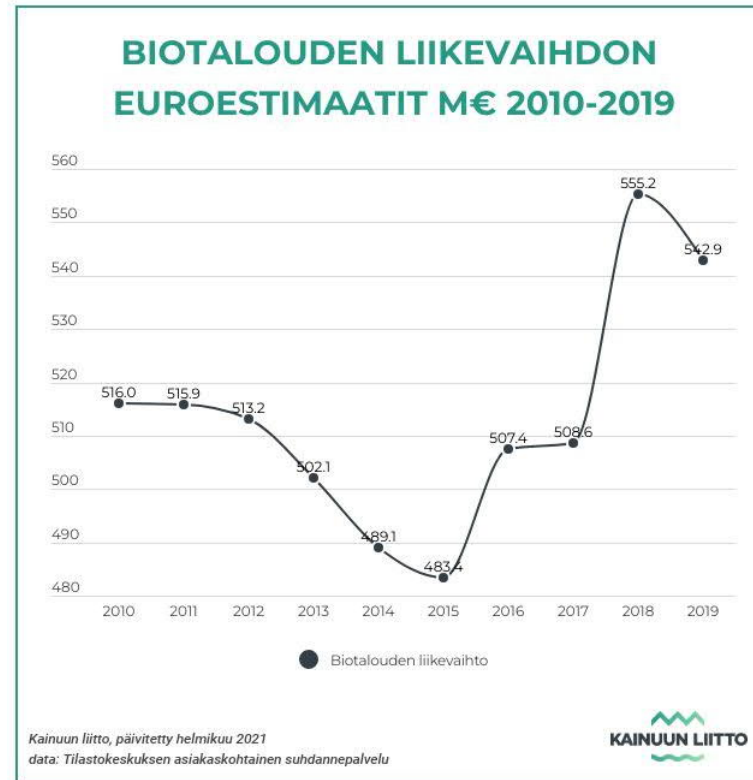
Kärkitoimialat ja -teemat: teknologiateollisuus

- Teknologiateollisuus koostuu viidestä päätoimialasta
 - elektroniikka- ja sähköteollisuus
 - kone- ja metallituoteteollisuus
 - metallien jalostus
 - suunnittelu ja konsultointi
 - tietotekniikka
- Liikevaihto Kainuussa
 - vuonna 2010 noin 138 milj. €
 - vuonna 2019 noin 162 milj. €
 - Kasvua noin 24 milj. € (18 %)
- Henkilöstömäärä Kainuussa
 - Vuonna 2010 noin 1 200
 - Vuonna 2019 noin 1 350
 - Kasvua noin 150 (13 %)

Kärkitoimialat ja -teemat: biotalous

- Biotalousella tarkoitetaan taloutta, joka käyttää uusiutuvia luonnonvaroja ravinnon, energian, tuotteiden ja palvelujen tuottamiseen
- Liikevaihto Kainuussa
 - vuonna 2010 noin 516 milj. €
 - vuonna 2019 noin 543 milj. €
 - Kasvua noin 27 milj. € (5 %)
- Henkilöstömäärä Kainuussa
 - Vuonna 2010 noin 1 900
 - Vuonna 2019 noin 2 100
 - Kasvua noin 200 (11 %)

Kärkitoimialat ja -teemat: kestävä kaivannaistoiminta

- Kestävässä kaivostoiminnassa tavoitteena on läpinäkyvyys, vastuullisuus ja sosiaalinen hyväksyttävyys. Kaivoksen ympäristövaikutukset ja niihin liittyvät riskit tunnetaan. Kestävä kaivos toimii lupaehtojen vaatimuksia paremmalla tasolla koko elinkaarensa ajan.
- Tilastokeskuksen toimialaluokituksen mukaan kaivos- ja kaivannaistoiminta käsittää 3 päätoimialaa: fossiilisten polttoaineiden kaivu, malmien kaivu ja muu kaivannaistoiminta
- Liikevaihto Kainuussa
 - vuonna 2010 noin 226 milj. €
 - vuonna 2019 noin 426 milj. €
 - Kasvua noin 200 milj. € (88 %)
- Henkilöstömäärä Kainuussa
 - Vuonna 2010 noin 500
 - Vuonna 2019 noin 1 100
 - Kasvua noin 600 (110 %)

Strateginen viitekehys: RIS3

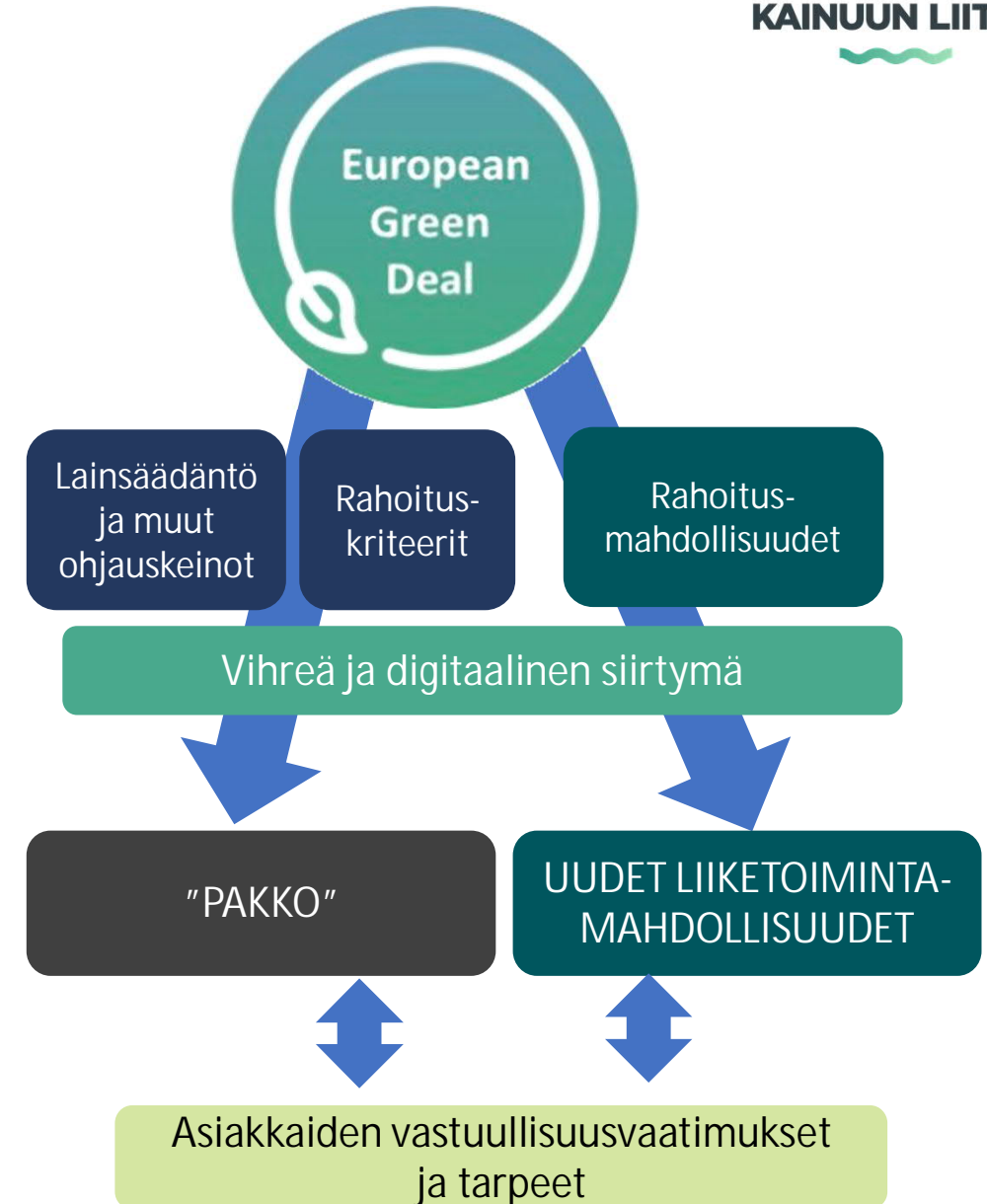
- Kainuun älykkään erikoistumisen strategia (RIS3) 2021-2027 sisältää viisi teemaa ja kolme instrumenttiä. Mainitut viisi teemaa sisältävät kolme vertikaalista teemaa:

- Teema 1 Tutkimuksen lisääminen ja innovaatioiden edistäminen,
- Teema 2 Erikoistumispohjan vahvistaminen ja monipuolistaminen, (2A) Teollisuus: Biotalous, kaivos, metalli ja teknologiateollisuus, (2B) Osaamisintensiiviset palvelualat
- Teema 3: Yhteydet ja integraatio, toimenpiteet alueiden väliseen yhteistyöhön
- Teemat 4 ja 5: Lämpötila- ja ilmastomuutokset ja monialaiset teemat (Digitaalinen muutos ja Green Deal)

Revised Kainuu RIS3 2021 - 2027		Teemat ja toimialat	
Välineet: koordinaatioryhmä ja hallinto, EDP, rahoitus, tekninen tuki	TEEMA 1: Tutkimuksen lisääminen ja innovaatioiden edistäminen	TEEMA 2: Erikoistumispohjan vahvistaminen ja monipuolistaminen Tärkeä osa teeman 2 hankkeista perustuu aihealueella 1 tuotettujen soveltavien tutkimustulosten hyödyntämiseen.	
	INNOVAATIOIDEN KEHITTÄMINEN (SOVELTAVA TUTKIMUS) 1. Mittaustekniikka 2. Pelillistäminen ja edistyneet simulointitekniikat (3D, VR, AR) 3. Big data analytiikka ja suurteholaskenta 4. Kiertotalous kaivosteollisuudessa ja biotaloudessa	2A) TEOLLISUUDET: Biotalous, kaivostoiminta, metalli ja ICT Teollisuuden nykyaikaistamisen edistäminen investoimalla 1. uusien tuotteiden kehittämiseen 2. tuotantoprosessin parantamiseen (esim. Industry 4.0:n käyttöönotto) 3. tuotteiden ympäristö- ja laatutason parantamiseen	2B) OSAAMISINTENSIIVISET PALVELUALAT 1. Ammattimainen (talvi)urheilu sekä urheiluvallmennus ja -harjoittelu 2. Aktiiviteettimatkat 3. Sosiaali- ja terveyspalvelut (Digitaalisuutta hyödyntäviä innovaatioita käytetään palvelujen tuotannon tehostamiseen (erityisesti sote palvelut) sekä palveluista saatavan lisäarvon kasvattamiseen. Lisätään kansainvälistä yhteistyötä palvelujen kehittämiseen liittyvässä TKI toiminnassa).
Kaikkien RIS3-prioriteettien monialaiset teemat ja tavoitteet			
TEEMA 4: Digitaalinen muutos Teema 4 koskee digitaalisen muutoksen vahvistamista teemassa 2 priorisoiduille teollisuudenaloille. Tätä tarkoitusta varten teeman 4 hankkeissa saatetaan hyödyntää teemassa 3 tarjottuja alueiden välisiä vaihtoehtoja ja/tai teemassa 1 kehitettyjä innovatiivisia ratkaisuja. 1. Teollisuuden 4.0 käyttöönotto, mukaan lukien robotiikka ja automaation sovellukset 2. Big data analytiikan ja suurteholaskennan hyödyntäminen			
TEEMA 5. Green deal Teema 5 koskee sekä Green Deal -ratkaisujen soveltamista että niiden kehittämistä, mikä johtaa tehokkaasti teollisuuden ympäristöystävälliseen muutokseen teemassa 2. Tätä tarkoitusta varten teeman 5 hankkeissa saatetaan hyödyntää aihealueella 3 tarjottuja alueiden välisiä vaihtoehtoja ja/tai teemassa 1 kehitettyjä innovatiivisia ratkaisuja. 1. Puhtaan, kohtuuhintaisen ja turvallisen energian tuotanto ja käyttö 2. Kiertotalouden ja ympäristöllisesti kestävä tuotannon lisääminen teollisuudessa 3. Pellolta pöytään: oikeudenmukainen, terveellinen ja ympäristöystävällinen ruokajärjestelmä 4. Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja sopeutuminen 5. Ekosysteemien ja luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ja palauttaminen 6. "Pidetään kaikki mukana" (oikeudenmukainen siirtymä)			

Strateginen viitekehys: Green Deal

- Green Deal on Euroopan vihreän kehityksen ohjelma ja strategia, joka vaikuttaa kaikkeen kehittämiseen. Sen tarkoituksena on koko EU:n talouden muuttaminen kestäväksi siten, että siirtyminen vihreään talouteen hyödyttää sekä kansalaisia että yrityksiä. Isona tavoitteena on tehdä EU:sta ilmastoneutraali vuoteen 2050 mennessä.
- EU halutaan nostaa vihreän kehityksen edelläkävijäksi. Keskeisiä teemoja siinä ovat:
 - puhdas, edullinen ja toimitusvarma energia,
 - teollisuuden kannustaminen puhtaaseen kiertotalouteen,
 - energia- ja resurssitehokas rakentaminen ja kunnostaminen, myrkytön ympäristö,
 - ekosysteemien ja biodiversiteetin säilyttäminen ja ennallistaminen,
 - reilu, terveyttä edistävä ja ympäristöystävällinen elintarvikejärjestelmä (pellolta pöytään) sekä
 - kestävä ja älykäs liikkuminen.
- Green Deal vaikuttaa vahvasti kaikkiin yhteiskunnan ja elinkeinoelämän aloihin, ml. rahoitus.
 - EU:n perinteisissä rahoitusohjelmissa 2021-2027 ja erillisessä korona- elvytyspaketissa korostuvat erityisesti vähähiilisyys sekä vihreä ja digitaalinen siirtymä. Vähintään 30 % EU-rahoituksesta osoitetaan vihreisiin investointeihin.

Barentsin alueen investoinnit

- Lapin kauppakamarin Korkia Consultingilla teettämä selvitys (julkaistu 8.2.2022) nostaa esille keskeiset toimialat sekä logistiikan kasvavana liiketoiminta-alueena.

KESKEISET TOIMIALAT

Energian tuotanto, matkailu, kaivosteollisuus, metsätalous ja kalatalous ovat alueen keskeisiä toimialoja.

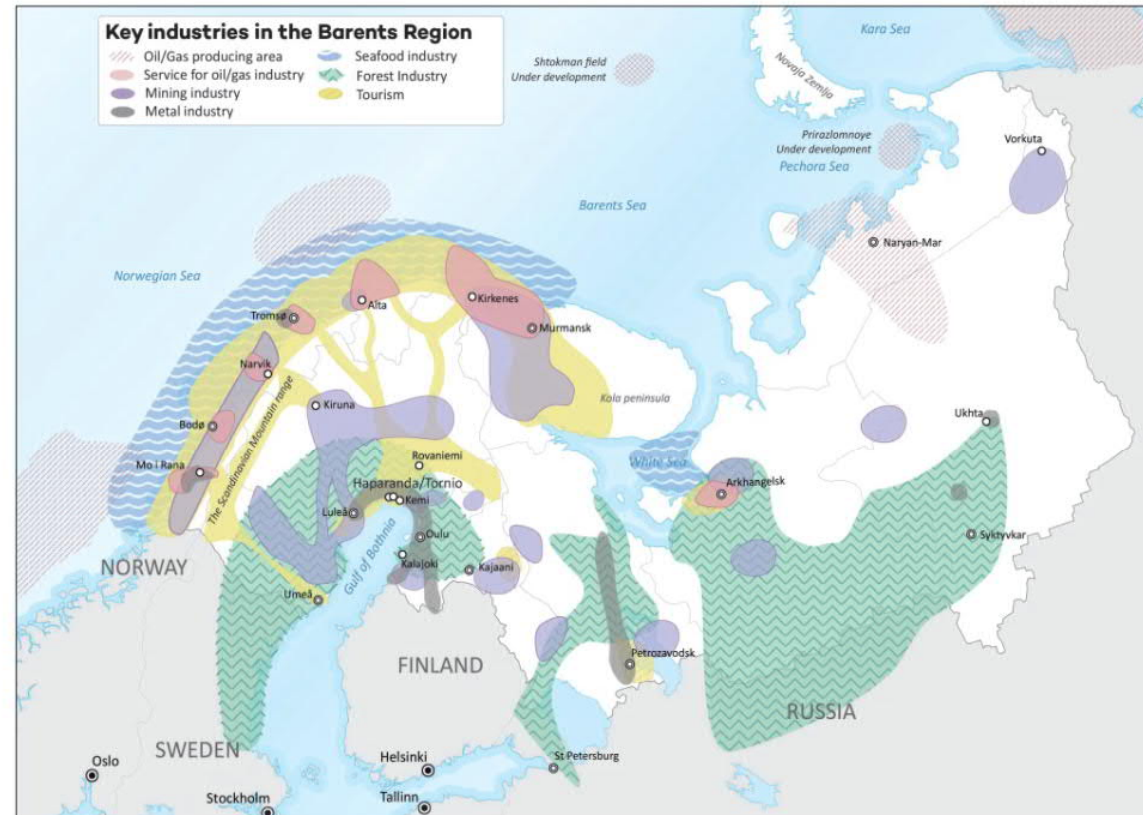

LOGISTIikka KASVAVANA LIIKETOIMINTA-ALUEENA

Logistiikka toimialana on kasvava liiketoiminta-alue teollisten investointien ja myös mahdollisen Koillisväylän lisääntyvän käytön ansiosta. Alueella kuljetetaan yhä enemmän rahtia ja se vaatii uusia tiloja merisatamissa, lastinkäsittelyssä ja laivoissa.

VÄESTÖ

Barentsin maantieteellisellä alueella asuu yhteensä noin 5,3 miljoonaa ihmistä.

Kuvan lähde: Joint Barents Transport Plan, Barents Euro-Arctic Region & Swedish Chairmanship

Lähde: <https://www.lapland.chamber.fi/wp/wp-content/uploads/2022/02/Barentsin-alueen-briefing-paper-07022022.pdf>

ALUEELLINEN HOUKUTTELEUVUUS

Alueen suurena haasteena on niin työpaikkojen kuin osaavan työvoiman säilyttäminen. Avainasemassa on mm. innovaatiotoiminnan lisääminen, yritystoiminnan kehittäminen, kansainvälisyys, työperäisen maahanmuuton lisääminen ja korkeakoulujen jatkon turvaaminen. Odotuksia kohdistuu työn murrokseen mm. etätöiden yleistymisen myötä.

KEHITTYVÄ BIOTALOUS

Metsäyhtiöt kuten Metsä Fibre ja Stora Enso investoivat tuotannon tehostamiseen. Myös sahateollisuus investoi paljon. Yleisesti kehitysteemoina on korkeamman jalostusasteen tuotanto, vähähiilisyys ja sivuvirtojen hyötykäyttö. Samalla pyritään löytämään tasapainoa metsien suojelussa ja hyödyntämisessä.

KESTÄVÄSTI LOUHITUT MINERAALIT

Akkuminaalien kysynnän kasvu on tehnyt alueesta valtavan houkuttelevan. Suurin osa Suomen kaivoksista ja kaivosvarauksista sijaitsee näiden kalmen maakunnan alueella. Toisaalta suuriakin ristiriitoja mm. luonnonsuojelun ja paikallisen väestön asenteiden kanssa. Koko arvoketjua pyritään kehittämään raaka-aineiden ympärille.

SAAVUTETTAVUUS

Heikko saavutettavuus suuri ongelma alueella. Pitkät välimatkat, arktiset olosuhteet ja alhainen väestötiheys synnyttävät haastavan yhtälön. Toisaalta mm. matkailu ja raskas teollisuus ovat voimakkaasti riippuvaisia toimivasta infrastruktuurista. Usein kotimainen ja rajat ylittävä saavutettavuus reunaehto investoinneille.

KIERTOTALOUS

Kiertotalous nousee teemana esiin maakuntien tavoitteissa. Erityisesti teollinen kiertotalous ja siihen liittyvät mahdollisuudet korostuvat. Muita teemoja mm. toimiva kiertotalous haja-asutusalueilla ja biokaasun tuotanto sivuvirroista ja jätteistä. Kemin Kiertotalouskeskus on Suomen ensimmäinen kiertotalouden osaamisyksikkö ja koko maan johtavia asiantuntijoita.

DIGILOIKKA

Oulu yksi Suomen teknologian keskuksista. Myös muissa maakunnissa kasvun ajureina teknologia-teollisuuden toimijoita. Toisaalta muutoin juuri näissä maakunnissa vielä ongelmia verkkojen kanssa haja-asutusalueilla ja myös pienemmissä kaupunkikeskuksissa. Kasvu vahvasti sidoksissa digiloikan ottamiseen. Sähköisiä palveluita pyritään lisäämään ja tukemaan siirtymässä tarjoamalla digitukea.

KULTTUURIN HYVINVOINTI

Lapissa sijaitsee alkuperäiskansa saamelaisten kotiseutualue. Saamen kielen ja kulttuurin jatkuvuuden turvaaminen on koko Suomen näkökulmasta tärkeää. Lisäksi yleisenä tavoitteena on alueen kulttuuripalveluiden tarjonnan lisääminen alueen houkuttelevuuden parantamiseksi. Alhainen väestötiheys tuo tähän omat haasteensa.

VÄHÄHIILISYYS JA BIODIVERSITEETTI

Kaikki maakunnat tähtäävät muun Suomen tapaan merkittävään päästöjen vähentämiseen. Luonto on huomattava vetonaula ja merkittävä resurssi kaikille kolmelle maakunnalle. Toisaalta jatkuvaa tasapainoilua luonnonsuojelun ja luonnonvarojen hyödyntämisestä elävän teollisuuden ja energiantuotannon välillä. Alueen tuulivoimakapasiteetti ja -suunnitelmat vaikuttavat merkittävästi koko Suomen vähähiilisyteen.

VIHREÄ SIIRTYMÄ

Pohjois-Suomessa vihreän siirtymän keskeisiä kulmakiviä ovat ilmastomuutoksen hillintä, investoinnit ilmastovisaaseen infrastruktuuriin, arktisen tilanne tietoisuuden vahvistaminen, kierto- ja biotalous, korkeamman arvonlisän tuotteet, luontokadon pysäyttäminen ja luontopohjaiset ratkaisut. Tavoitteena on, että näiden myötä alueelle syntyy uusia työn ja toimeentulon mahdollisuuksia. Alueen herkkä luonto, mutta toisaalta ilmastoratkaisujen kannalta keskeiset luonnonvarat vaativat tasapainoilua. (Arktisen politiikan strategia 2021)

Lähde: <https://www.lapland.chamber.fi/wp/wp-content/uploads/2022/02/Barentsin-alueen-briefing-paper-07022022.pdf>

- Toimintaympäristön peruuttamaton ja nopea muutos
- Taloussuhdanteiden epävarmuus
- Energian hinnannousu ja saatavuus
- Raaka-aine- ja komponenttipula (puunsaanti, lannoitteet, teräs, mineraalit, elintarviketuotanto jne.)
- Matkailu ja matkustaminen – epävarmuus ja pelot, turvallisuushakuisuus, matkustamisen ja liikkumisen kestävyys energiamurroksessa
- Kielteiset vaikutukset Suomen maabrändiin ja kv-investointeihin (mm. datacenterit?)
- Kyberturvallisuuden merkitys
- Logistiikan ja lentoliikenteen uusjako
- Lisämaustetta EU:n kestävän rahoituksen taksonomiasta sekä kiristyvistä elinympäristöjen ennallistamisvelvoitteista (komission esitys: 1/3 ennallistettava luonnontilaan)
 - > Varautumissuunnitelmat, omavaraisuuden ja huoltovarmuuden varmistaminen, irti Venäjä-riippuvuudesta
 - > Vihreän siirtymän kirittämisen pakko
 - > Tarvetta ja kysyntää enemmän kuin koskaan: energia- ja kiertotalousratkaisut, hiilinielut...

Kainuussa erityisesti

- Puunsaannin turvaaminen
- Logistiikassa paljon yrittäjiä, kustannusnousu ja haketuonnin loppuminen -> paikan löytäminen markkinan uusjaossa
- Kotimaan raaka-aine vahvistaa paikkaansa -> tilaa uudelle yrittäjyydelle
- Kustannuskriisi hidastanee investointeja, ml. rakennusinvestoinnit, puurakentamisen kriisi
- Ukrainan pakolaisten työvoimapotentialiaali
 - > Markkinamuutosten uhkiin ja mahdollisuuksiin tarttuminen
 - > Tehostettua tukea mahdollistajilta kilpailukyvyyn säilyttämiseen ja kasvattamiseen

04 Strategiset painopisteet ja investointi- kohteet kunnittain

Kunnan strategiset painotukset elinkeinoelämän kannalta (Hyrynsalmen kuntastrategia 2030)

- Elinkeinojen kehittämisessä tarvittavat kehittämispanokset on pääosin haettava kunnan ulkopuolelta, lähinnä toimija- ja hankeyhteistyön kautta
- Kunta turvaa kehittämisvaiheessa oleville yrityksille lähiyrityspalvelut, auttaa tilojen järjestämisessä ja edistää osaavan työvoiman saatavuutta.
- Elinkeinopolitiikalla tuetaan erityisesti
 - vihreää biotaloutta – kestävän kehityksen mukaisesti
 - matkailua – luontomatkailu kärkenä
 - tuulivoimaa – uutena uusiutuvana energialähteenä muiden uusiutuvien energialähteiden rinnalla

Investointien edistämisen kärjet

- Kuntastrategian mukaiset: matkailu, tuulivoima ja luonnonvarat (metsäala painottuu)
- Matkailussa ohjelmalvelujen kehittäminen ja reitistöjen kysynnän kasvu (Paljakka-Ukkohallan retkeilyalue tärkein)
- Kuljetussektorilla noin 100 työpaikkaa, liittyy maa- ja metsätalouteen ja luonnonvaroihin
- Tuulivoimapuiston osayleiskaava tehty

Tavoiteltavat investoinnit vuoteen 2025

Suorat investoinnit	Investoinnin arvo M€
Kolme tuulivoimapuistoa (luvitettu, toteuttamiskelpoisia, kahdella jo rakentamislupa)	130 -150
Matkailuinvestoinnit	1 - 2 / v.

Investointien toimintaympäristön kehittämistarpeet

- Rautatieyhteydet Kuusamoon saakka ja junaliikenne (yöjuna)
- 5-tien kunnostaminen ja parantaminen (moottoritasoisena Kuusamoon saakka)
- Lentoliikennetoiminnan jatkuminen ja kehittäminen
- Työvoiman saatavuus etenkin matkailualalla
- Matkailussa yritysasiakkaiden puute (vrt. esim. Levi)

Kaupungin strategiset painotukset elinkeinoelämän kannalta (Kajaanin kaupunkistrategia 2023-2026, <https://www.kajaani.fi/kaupunki-ja-hallinto/strategia>)

1. Menestyvä kaupunki, mm.

- Kiinnostava kaupunki kotimaisille ja ulkomaisille osaajille.
- Kestävää kasvua teknologiaosaamisesta ja sen soveltamisesta, tulevaisuuden palveluista, luontomme rikkauksista, matkailuista ja uusiutuvasta energiasta.
- Vetovoimainen kaupunki opiskelijoille, nuorille naisille ja perheille.
- Yhteistyö alueen muiden viestinviejien kanssa. Laaja kulttuuritarjonta, monipuoliset harrastukset ja erilaiset asumisen mahdollisuudet lisäävät Kajaanin lumovoimaa. Kajaani on paras kaupunki tehdä monipaikkaista työtä.

2. Lasten ja nuorten kaupunki

3. Resurssiviisas luontokaupunki, edistetään mm.

- Erilaisia vaihtoehtoja asumiseen sekä liike- ja teollisuustoimintaan.
- Uusiutuvan energian tuotantoa ja käyttöä sekä kiertotaloutta.

Päivitetyt
elinvoimaohjelman
kehittämiskohteet
(4/22)

1. "Työn sankarit" – osaavan työvoiman saatavuus
2. "Kajaani näkyy ja kuuluu" – markkinointi ja maine
3. "Kehityksen kärjet" – kärkitoimialoihin panostaminen
4. "Tulevaisuuden tekijät" – koulutus ja osaaminen
5. "Matka vie Kajaaniin" – saavutettavuus
6. "Kajaanissa menestyy" – yrittäjyyden ja yritystoiminnan edellytykset
7. "Viihtyisä kaupunki" – ilmapiiri ja ympäristö

Investointien edistämisen kärjet

- Datakeskus-ekosysteemi
- Mittaustekniikka
- Peliala
- Matkailu, kauppa ja kulttuuri
- Luonnonvarat ja jalostus, uusiutuva energia ja kiertotalous

Tavoiteltavat investoinnit vuoteen 2025

Suorat investoinnit	Investoinnin arvo M€
CSC Data Center (EuroHPC/Puhti/Lumi)	244
Data Center business ecosystem	10
Pelialan investoinnit (Critical Force)	10+8,3
Pölkky Oy, Renforsin ranta	30
Tehtaan laajennus: ST1, Renforsin ranta	60
Ilmatar Energy Oy: Piiparinmäki ja Murtomäki	82
Otanmäki-kaivoksen avaaminen	150
Otanmäki-kaivos: ilmeniitin talteenotto (kiertot.)	20
Sartorius Biohit Liquid Handling Oy, teknologiatehtaan laajennus ja tuotantolinjasto,	5
Tuulivoimahanke: Sivakkalehto	192

Investointien toimintaympäristön kehittämistarpeet

Korkeakoulutasoisen koulutuksen, tutkimuksen ja TKI:n ylläpitäminen ja kehittäminen, toiminnan fokusointi osaamisen kärkialoihin ja kärkiekosysteemeihin

Osaavan työvoiman saanti, kotimaasta ja ulkomailta, tehostetut rekrytointitoimenpiteet

Saavutettavuuden edistäminen (fyysinen ja digitaalinen)

Uusien liiketoimintamahdollisuuksien kartoitus Kainuussa ja lähiympäristössä tapahtuvien isojen hankkeiden osalta, start-up-yritysten tukimallin luominen

Kiertotalouspotentiaalin selvittäminen ja nykyisten sekä uusien kiertotalousmallien aktiivinen kehittäminen

Kaupungin strategiset painotukset elinkeinoelämän kannalta (Kuhmon kaupungin strategia)

- Monipuolinen kannattava ja kansainvälinen elinkeinorakenne
 - Kestävä matkailu ja luovat alat kasvavat
 - Puurakentaminen ja vihreä siirtymän rahoitus
 - Woodpolis = Kainuun metsäbiotalouden keskus
 - Julkisia ja yksityisiä investointeja tehdään
 - Saamme osaajia
 - Tulomuuttopalvelut kunnossa
 - Yrittäjämönteinen kaupunki

Investointien edistämisen kärjet

- Vihreän siirtymän mahdollisuudet ja uudet innovaatiot
- Jalostusasteen nosto biotaloudessa, puunjalostuksessa, puurakentamisessa sekä puuenergiassa
- Kestävän luontomatkaillen ja villieläinten katselutuotteiden sekä kulttuurin ja luovien alojen toimintaympäristöjen varmistaminen
- Saavutettavuuden parantaminen: investoinnit tiestöön ja logististen yhteyksien parantaminen sekä vähähiilisen liikkumisen edistäminen

Tavoiteltavat investoinnit vuoteen 2025

Suorat investoinnit	Investoinnin arvo M€
Kuhmon puinen sote-asema	
Uimahalli	
Kuhmo Oy laajennus	56
Kalevalan kankaan majoitusinvestoinnit sekä Kontion alueen kehittäminen	
Luonto- ja retkeilyinvestoinnit (vesistö, maastopyöräily)	
Sähköntoimituksen kehittäminen (Kuhmon pienlentoasema)	
Parannettavat kunnassa liikenneväylät investointien toimintaympäristön parantamiseksi	
Nurmestien seudun yritysalueen rakentaminen ja alueelle kohdistuvat investoinnit	

Investointien toimintaympäristön kehittämistarpeet

- Selkeä yhteinen kärki-investointien edunvalvontalista
- Maakunnallisen pääomarahaston selvittäminen
- Työvoiman saatavuus
- Saavutettavuus ja kuljetustuet (5-tie, rautatie, kunnossapitoluokitus)

Kunnan strategiset painotukset elinkeinoelämän kannalta (Paltamon kuntastrategia 2022-2030)

Visiossa vuodelle 2030 Paltamon kunta on aktiivinen edelläkävijä sekä bio-, kierto- ja jakamistalouden keskittymä. Kunta luo edellytykset elinikäiselle oppimiselle, uusien yritysten syntymiselle ja ketterälle kehittämiselle. Tuulivoimainvestointeja on toteutunut kunnan alueella ja uusia on rakenteilla. Biotuotetehtaan ympärille on syntynyt monipuolista tehtaan toimintaa tukevaa ja kiertotalouteen ja sivuvirtojen hyödyntämiseen liittyvää yritystoimintaa.

Yrittäjämyyntöisyys on yksi kriittisistä menestystekijöistä, ja siinä tavoitteina ovat:

- Business Kainuu -verkosto yritysten kasvun ja kehittymisen tukena
- Toimiva ja monipuolinen yritysverkosto

Kunta osallistuu aktiivisesti Kainuun yhteiseen yritystoimintaa tukevan Business Kainuun toimintaan sekä osallistuu yhteisiin hankkeisiin ja toteuttaa myös itse elinvoimaa edistäviä hankkeita.

Investointien edistämisen kärjet

- Biotalous (ml. sininen biotalous)
- Energia (tuulivoima)
- Matkailu

Tavoiteltavat investoinnit vuoteen 2025

Suorat investoinnit	Investoinnin arvo M€
Tehtaan toteutus (KaiCell Fibers)	900
Uusi teollisuusalue (27 ha)	1
Tuulivoimahankkeet	400
Majoituskapasiteetin lisäys	7

Investointien toimintaympäristön kehittämistarpeet

- Työvoiman saanti (biotuotetehtaan tuotanto sekä raaka-aineketju)
- Tieinfran toimivuus

Kunnan strategiset painotukset elinkeinoelämän kannalta
(Puolangan kunnan strategia 2018 - 2025)

- Strateginen tavoite: biokeskushankkeen edistäminen

Investointien edistämisen kärjet

- Biotalous
- Matkailu

Tavoiteltavat investoinnit vuoteen 2025

Suorat investoinnit	Investoinnin arvo M€
TEM-haku (kiertotalous, energia) jätetty talvella 2022	8
Biokaasulaitos (rakenteilla)	3
Liikuntahalli	3
Paljakka	10 - 15

Investointien toimintaympäristön kehittämistarpeet

Osaavan työvoiman saatavuus

Kunnan strategiset painotukset elinkeinoelämän kannalta (Ristijärven kuntastrategia 2018-2030)

- Elinkeinoelämän painopisteet ovat maa- ja metsätaloudessa, kaupassa ja palveluissa
- Mahdollisuuksia elinkeinon lisääntymiseen tuovat matkailu- ja luonnonvarojen, muun muassa graniitin hyödyntäminen

Investointien edistämisen kärjet

- Kuntastrategian mukaiset (kuntastrategiaa uudistetaan parhaillaan)
- Matkailu on nousussa: Pirtin leirintäalue ja Saukkovaaran matkailullinen kehittäminen yritystoimintapohjalta (loma-asuntomyyntiä käynnistetty, investorin haku)
- Kaavoitus
 - Omakotitontteja järvien rannoille (uusia asukkaita ja työntekijöitä)
 - Yritystontteja 5-tien varrelle (uusia yrityksiä)
 - Tuulivoima (yksi hanke on lähtenyt liikkeelle)

Tavoiteltavat investoinnit vuoteen 2025

Suorat investoinnit	Investoinnin arvo M€
Saukkovaaran matkailullinen kehittäminen	
Monitoimitalo (pelihalli, kuntosali, uima-allas ym.)	

Investointien toimintaympäristön kehittämistarpeet

Lentoliikenteen jatkuminen
Rautatieliikenteen kehittäminen (yöjuna)
Tieverkon parantaminen (heikko kunto 5-tietä lukuun ottamatta)
Matkailua tukevan liikenneinfran parantaminen ja majoitustilojen lisääminen
Hoiva-alan työntekijöiden puute

Tavoiteltavat investoinnit vuoteen 2025

Kunnan strategiset painotukset elinkeinoelämän kannalta

- Lisäämme Sotkamon vetovoimaa kansallisesti ja kansainvälisesti tunnettuna ympärivuotisena matkailualueena ja vahvistamme Vuokatti-brändin tunnettavuutta
- Alueen erityisiä vahvuuksia ovat perhe-, lumi-, liikunta-, elämys-, hyvinvointi- ja luontomatkat
- Edistämme ekosysteemien syntymistä ja kehittymistä Sotkamon viidessä vahvassa ämmässä (matkailu, malmit, marjat, maa- ja metsätalous) sekä liikunta- ja urheilutoiminnassa
- Mahdollistamme jo olemassa olevien esim. metallialan kasvun sekä uusien toimialojen synnyn Sotkamoon kuten elokuvateollisuus

Suorat investoinnit	Investoinnin arvo M€
Terrafame Kolmisoppi-hanke (tuotannon lisääminen)	75
Akkukemikaalitehdas (Terrafame)	240
Uraanin talteenotto (Terrafame)	10
Vuokatin itärinteet	15
Vuokatin länsirinteet	20
Elokuvakeskus	45
Marjanjalostusinvestoinnit	5
Sotkamo Silver investointi rikastusprosessi, malmintutkimus	20
Tuulivoimahankkeet	250

Investointien toimintaympäristön kehittämistarpeet

Kaivostoiminnan hubi ja keskittymä Kainuuseen - työvoiman saatavuuden ja klusterien vahvistaminen

Saavutettavuus:

- Lentoliikenteen saavutettavuuden edistäminen
- Raideliikenteen vuorojen lisääminen (Nurmes, Oulu) sekä yhteyden nopeuttaminen, Karjalan radan hyödyntäminen
- Sotkamo-Kajaani ohituskaistat ja työssäkäyntialueen vahvistaminen
- Alemman tieluokan toimivuuden turvaaminen (liikenne, logistiikka)

Työvoiman saatavuus

Kainuun tunnettuuden edistäminen investointikohteena

Kunnan strategiset painotukset elinkeinoelämän kannalta (Suomussalmen kuntastrategia 2017 - 2025)

- Suomussalmi uudistaa matkailu- ja muita palveluita uutta teknologiaa hyödyntäen ja etsii uusia toimintamalleja ja ratkaisuja hyödyntämällä digitaalisuutta
- Kunnan elinvoima syntyy rohkeasta ja ennakoivasta, kohdennetusta elinkeinojen kehittämisestä ja harkitusti tehdyistä, tuottavista investoinneista. Toimenpiteitä toteutetaan yhteistyössä yritysten, yhdistysten ja maakunnallisten yhteistyökumppaneiden kanssa.
- Tavoitteet
 - Edistetään uusien työpaikkojen syntymistä matkailua ja biotaloutta kehittämällä
 - Edistetään olemassa olevien ja uusien yritysten toimintaedellytyksiä
 - Uusien investointien saaminen kuntaan
 - Kunta tekee aktiivista yhteistyötä kansainvälisesti ja yli kuntarajojen
 - Vihreän siirtymän laaja-alainen huomioiminen

Investointien edistämisen kärjet

- Matkailu
- Vihreä energia ja energiaklusterin laajentaminen (tuulivoima, vety)
- Kaivosteollisuus
- Teknologiateollisuus (ml. metalli)

Tavoiteltavat investoinnit vuoteen 2025

Suorat investoinnit	Investoinnin arvo M€
Tulikivi talkkikaivos	30
Pesiökylän raakapuun kuormauspaikka sekä radan parantamishanke	15 81
Marjanjalostus	3
Hossan matkailuinvestoinnit	5
Biotuotantolaitos (toimintaedellytysten selvittäminen) -> mahd. tarve uudelle terminaalille jossa junaliikenne	
Tuulivoima 20-25 x 4M€/voimala (menee ehkä yli 2028 vuoteen)	80

Investointien toimintaympäristön kehittämistarpeet

Sähkön kantaverkon laajentaminen Ylä-Kainuuseen

Saavutettavuus:

- 5-tien kilpailukyvyyn parantaminen (ajonopeus)
- Lentoliikenteen saavutettavuuden edistäminen

Työvoiman saatavuuden yhteishankkeet

05 Investointi- strategian tavoitteet, kärjet ja painopisteet

Tavoitteet

Investointistrategian päätavoitteena on lisätä Kainuun houkuttelevuutta investointikohteena kansallisesti ja kansainvälisesti. Asiakkaan näkökulmasta se tarkoittaa yhtenäistä brändiä ja aukotonta palvelupolkua.

Strategialla luodaan systemaattinen investointien edistämisen, toteuttamisen ja seurannan yhteistyörakenne.

Tärkeitä osatavoitteita ovat Kainuun yritysten pääoma-huollon ja sisäsyntyisten investointien edistäminen sekä aktiivinen kytkeytyminen Business Finlandin Invest in Finland -toimintaan.

Kainuun lisääntynyt houkuttelevuus investointikohteena

Yhtenäinen brändi ja aukoton palvelupolku asiakkaalle

Investointi-mahdollisuuksien yhteismarkkinointi ja saavutettavuus

Systemaattinen investointien edistäminen, realisointi ja seuranta

Aktiivinen kytkeytyminen Invest in Finland -toimintaan

Kainuun yritysten parantunut pääomien ja riskirahoituksen saanti

Kärkitoimialat ja -teemat

Investointien houkuttelussa panostetaan neljään kärkiteemaan ja niistä erityisesti kaikkia kuntia yhdistäviin, läpileikkaaviin toimialoihin, joita ovat matkailu ja biotalous.

Kärkiteemojen edistäminen perustuu tiiviiseen klusteriyhteistyöhön ja ohjelmajohjaiseen kehittämiseen.

Vihreä siirtymä ja digitaalisuus korostuvat läpileikkaavasti kaikissa teemoissa.

Kestävä kaivannaisala
Ml. kemianteollisuus

Biotalous
Metsäbiotalous
Uusiutuva energia
Ruoka
Biotalous uudet innovaatiot

Matkailu

Teknologia-teollisuus

Klusteriyhteistyö ja ohjelmajohjainen kehittäminen

Hyrynsalmi	Kajaani	Kuhmo	Paltamo	Puolanka	Ristijärvi	Sotkamo	Suomussalmi
<ul style="list-style-type: none"> • Biotalous • Matkailu • Uusiutuva energia ja tuulivoima 	<ul style="list-style-type: none"> • Datakeskus-ekosysteemi • Mittaus-tekniikka • Peliala • Matkailu, kauppa ja kulttuuri • Luonnonvarat ja jalostus, uusiutuva energia ja kiertotalous 	<ul style="list-style-type: none"> • Kestävä matkailu ja luovat alat • Metsäbiotalous ja puurakentaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Biotalous (ml. sininen biotalous) • Uusiutuva energia ja tuulivoima • Matkailu 	<ul style="list-style-type: none"> • Biotalous ja biokeskushanke • Matkailu 	<ul style="list-style-type: none"> • Luonnonvarat ja graniitti • Matkailu 	<ul style="list-style-type: none"> • Kestävä matkailu ja luovat alat • Metsäbiotalous ja puurakentaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Matkailu • Biotalous • Vihreä siirtymä ja energia-klusteri • Kaivannaiset • Teknologia-teollisuus (ml. metalli)

Vihreä siirtymä ja digitaalisuus

5 näkökulmaa investointeihin

Investointeja tarkastellaan sekä yksityisten että julkisten investointien toimenpiteiden näkökulmasta.

Investoinnit alueen saavutettavuuteen ja osaamisen kehittämiseen ovat strategiassa tärkeimpiä mahdollistavia tekijöitä.

Ulkomaiset ja kotimaiset suorat investoinnit

- Asiakas-segmenttien fokusointi
- Mielikuvan ja brändin kirkastaminen: tuotteistaminen ja palvelupolku
- Investointien houkuttelu
- Vakiinnuttaminen
- Kasvu

Yksityiset investoinnit yritystoimintaan

- Toiminnan laajentaminen
- Omistajanvaihdokset
- Yksityisten pääomasijoittajien järjestelmällinen kontaktointi
- Uusyritysaktivointi
- Arvon seuraaminen ja oma tuotteistus yrityksissä

Yritysten TKI-investoinnit

- Tuote- ja palvelukehitys
- Uudet innovaatiot
- TKI-rahoituksen hyödyntäminen
- Strategiset kumppanuudet (julkinen sektori luomassa yhteistyömalleja, synergioiden haku)

Julkiset investoinnit rakenteisiin ja infraan

- Saavutettavuus
- Toimivat julkiset liikenne-yhteydet ja tieinfra
- Mahdollistava kaavoitus ja luvitus, palvelukulttuuri ja -lupaus
- Opastus
- Matkailua tukevat reitistöt

Julkiset kehittämis-toimenpiteet

- Osaaminen
- TKI-toiminnan edistäminen
- Tukipalvelut
- Rahoitusneuvonta
- Rahoitusratkaisujen kokoaminen
- Asumisen edistäminen

06 Investointi- strategian toteutus- ja toimintamalli

Toimintamallin rakennuspuut

Yhteinen tahtotila:

- Perusasiat kuntoon ja yhteisesti sovittu toimintamalli
 - Tiivis yhteistyö ja resurssiviisas toiminta
 - Vahvempi investointien haku
 - Laajempi kansainvälinen näkyvyys ja erottuminen
 - Toimintaympäristön aktiivinen kehittäminen ja edunvalvonta
- Yhtenäinen brändi sekä aukoton palvelupolku asiakkaalle
 - Mainetyön syventäminen investointien houkutteluksi ja markkinoinniksi
 - Yhteinen koordinaattori – tekeminen edellä
 - Toimijoiden selkeät roolit ja pelisäännöt, joista sovitaan yhdessä ja joihin sitoudutaan
 - Tiedonkeruun standardisointi
 - Luottamus, avoimuus ja tiedon jakaminen
 - Ohjelmapohjainen kehittäminen ja klusteriyhteistyö
 - Linkitys Team Finlandin palvelupolkuun
 - Kokonaisuuden edistäminen ja arviointi pitkäjänteisesti: pysyvyys ja jatkumo yli hanketoiminnan

Keitä tavoittelemme yhdessä

- Lähtökohdat:
 - Olennaista priorisointi ja valinnat: missä Kainuu on vahvimmillaan ja missä on luontaista imua muualta katsottuna
 - Esim. edullinen ja vihreä sähkö, osaaminen
 - Erityistä huomiota syyhyn tulla ja tuotto-odotukseen
 - Kärkitoimialat ja niiden kautta tulevat asiakkuudet
 - Etenkin kaikki kunnat läpileikkaavat toimialat: matkailu, metsäbiotalous, metsätalous
 - Omistajanvaihdokset esille myös markkinoinnillisesti
 - Toimialakohtaiset investoinnit edellyttävät substanssiosaamista – kotiläksyjen tärkeys
- Asiakassegmentit, fokuksessa:
 - Ulkomaiset yritykset ja sijoittajat
 - Kotimaiset pääomasijoittajat ja sijoittajaryhmät

Toimintamalli: avaintoimijat ja roolit

Kainuun liitto "Koordinaattori kädet savessa"

- Yhteismarkkinointi ja näkyvyys, mediaviestintä
- Invest in Kainuu –sivuston hallinnointi ja sisällönkeruu
- Vierailijakonseptin koordinaatio (liitto kutsuu, kunnat vastaanottavat)
- Ohjelmapohjaisen kehittämisen ja klusteriyhteistyön koordinaatio (teemoittaiset toimintaohjelmat = klusteriohjelmat)
- Vuosittaisen (tai 2/vuosi) investointifoorumin järjestäminen (klusteriryhmien kokoontuminen, kehityksen seuranta ja ennakointi)
- Rahoitusmahdollisuuksien ja yhteishankkeiden edistäminen
- Kontaktipinta Invest in Finlandiin ja Visit Finlandiin
- Seurannan koordinaatio ja tiedonkeruu

Kunnat

- Nimetty vastuhenkilö
- Valmiuksien kehittäminen
- Oman tarjoaman paketointi ja myynnin kotiläksyt
- Sisällöntuotanto Invest in Kainuu -sivustolle
- Yritysyhteistyö ja –kontaktit

Business Kainuu - verkosto

- Viestintäkanava
- Investoinnit-teemaryhmä
- Vierailijakonseptin kehittäminen ja palveludesign

Klusteri- ryhmät

- Klusteriryhmien muodostaminen ja vetovastuista sopiminen
- Keskinäinen yhteistyö yli toimialarajojen

TKI-toimijat

- Osaamisen kehittäminen
- Klusterien TKI-yhteistyöhankkeet
- Koulutus ja tutkimus myyntivalttinakin

Julkiset rahoittajat

- Klusteriohjelmien rahoitus
- Toimintaympäristön kehittäminen
- Yritysrahoitus

Pääoma- sijoittajat

- Maakunnan omat ja muut sijoittajat
- > Listaus ja verkoston rakentaminen

Kainuun yritykset

- Osallistaminen tekemisen tasolla
- Asiantuntijakontaktit
- Klusteriyhteistyö

Invest in Finland ja Visit Finland

- Kansainvälinen markkinointi ja sidosryhmäsuhteet
- Dealflow Finland –palvelualusta ja näkyvyyttä sijoittajia hakeville startup- ja kasvuyrityksille

KV-verkostot ja -alustat

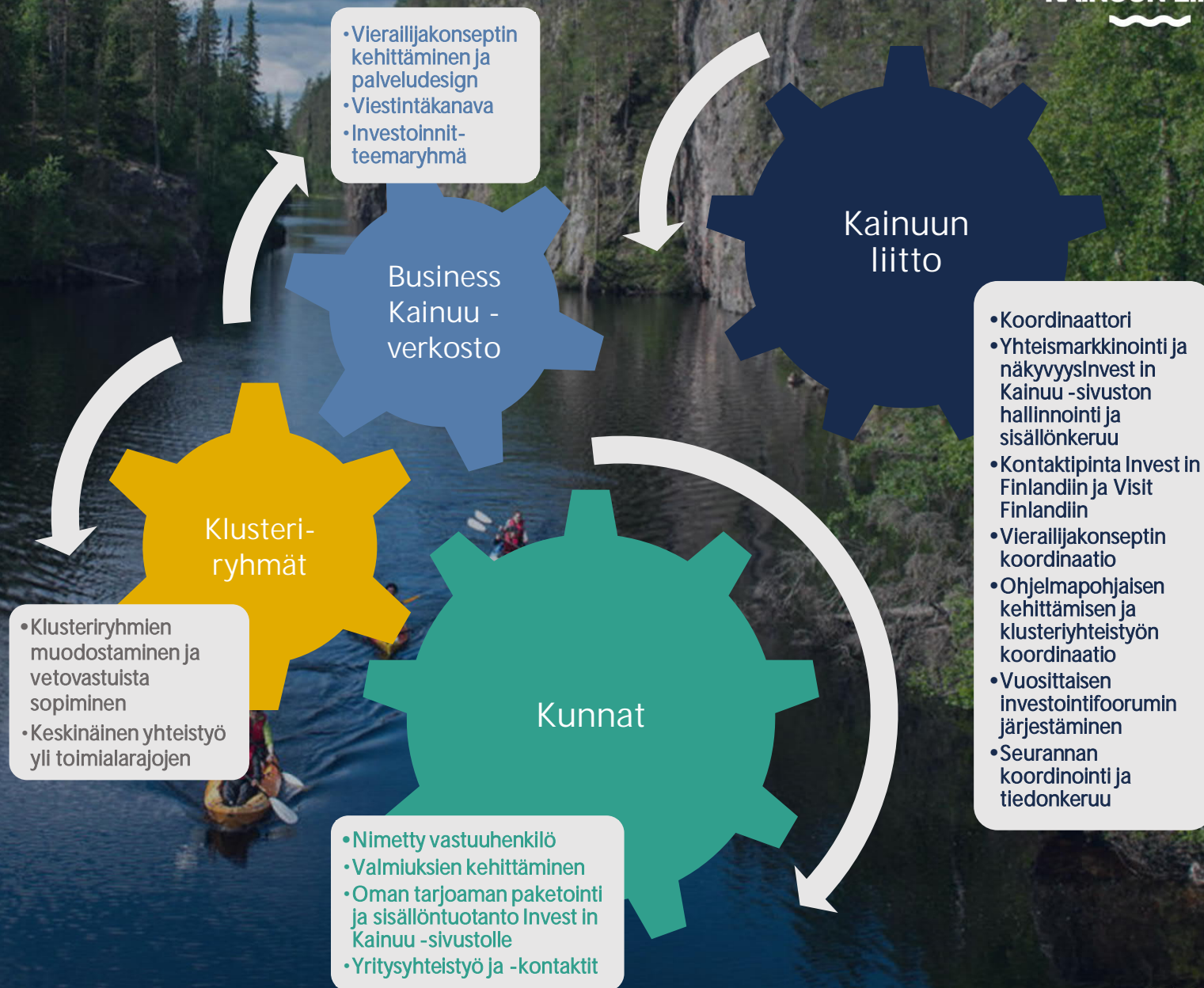
- Hyödyntäminen: markkinointi ja yrityskontaktit
- Benchmarking, esim. Pohjois-Ruotsi (Node Pole)
- Lappi- ja Pohjois-Suomi –tason yhteistyö

Investointien edistämisen toimintamalli

Kainuun liitolle organisoidaan toimivat henkilöresurssit ja niiden edellyttämä toimintarahoitus liiton vuosibudjettiin.

Kunnat osallistuvat koordinoinnin rahoitukseen ja resursoivat oman toimintansa.

Yhteinen kehittämissä perustuu ohjelmapohjaisuuteen ja klusteriyhteistyöhön.

Toimintamalli: resursointi

- Kainuun liitolle toimivat henkilöresurssit ja niiden edellyttämä toimintarahoitus liiton vuosibudjettiin
 - Rahallisesti suhteellisen pieni panostus, painotus toiminnan organisoinnissa ja terävöittämisessä sekä klusteriyhteistyön tiivistämisessä
- Kukin kunta osallistuu koordinoinnin rahoitukseen ja resursoi oman toimintansa
 - Vuosibudjetti ja erilliset hankkeistukset
 - Yhteinen näkyvyys ja resurssien keskittäminen
- Yhteinen kehittämistyö kärkiteemoissa perustuu ohjelmapohjaisuuteen
 - Temaattisten ohjelmien (klusteriohjelmat) resursoinnista ja vetovastuista sovitaan tapauskohtaisesti.
 - Klusteriryhmien perustaminen
 - parhaat kyvyt johtamaan omaa osa-aluetta, vastuut sopimusperusteisesti.
 - Varmistettava, ettei muodosteta silloja -> ekosysteemiajattelu yli toimialarajojen
 - Hyödynnetään myös hankerahoitusta.

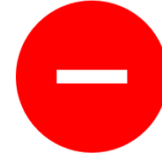
Toimintamalli asiakkaan näkökulmasta

Asiakas- polku →	1. Kirkastaminen ja fokusointi	2. Mielikuva ja brändi	3. Houkuttelu	4. Vakiinnuttaminen /perustaminen	5. Kasvu ja kehitys
Asiakkaan näkökulma	<ul style="list-style-type: none"> Tieto saatavilla 	<ul style="list-style-type: none"> Tieto näkyvässä Houkutteleva ja mielenkiintoinen 	<ul style="list-style-type: none"> VAU-efekti ja muistijälki 	<ul style="list-style-type: none"> Pehmyt laskeutuminen (yritys ja henkilöstö, perheet) 	<ul style="list-style-type: none"> Hyvä toimintaympäristö Verkostosynergiat Riskirahoitus
Tehtävät	<ul style="list-style-type: none"> Faktojen esille nostaminen Investointikohteiden kokoaminen (olennaisen tiedon keruu, ml. numeerinen data) 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteismarkkinointi (kotimaa/kv) Kainuun maine, myös kuntien kautta (yhteensovittaminen ja erottuminen, pysyvyyttä hankkeiden sijaan) Made in Kainuu pohjana tekemiselle ja erottumiselle 	<ul style="list-style-type: none"> Yhden luokun periaate kv-investoreille: "kasvot ja puhelinnumero" – myynnillinen ote ja oikean tahon pakeille saattaminen kädestä pitäen, ristiinmyynti yli kuntarajojen Fyysinen ja virtuaalinen vierailijakonsepti (Made in Kainuu) Taustojen tarkistus 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakkuuden hoito Rahoitusmahdollisuudet Jälkimarkkinointi Epäonnistumisista oppiminen 	<ul style="list-style-type: none"> Yritysten kasvun ja kilpailukyyn tukeminen Klusteriohjelmat ja -ryhmät
Kainuun liitto	<ul style="list-style-type: none"> Tiedonkeruu kunnilta kohteista 	<ul style="list-style-type: none"> Invest in Kainuu -sivuston ylläpitäminen Viestintä ja markkinointi Mediasuhteet (päämediat) 	<ul style="list-style-type: none"> Vierailijakonseptin/ohjelmien koordinointi (kutsuja) 	<ul style="list-style-type: none"> Rahoitusmahdollisuuksien edistäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Toimintaympäristön kehittämisen rahoitus ja edunvalvonta Klusteriohjelmien koordinointi
Kunnat	<ul style="list-style-type: none"> Datan kokoaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Oman tarjoaman paketointi Sisällöntuotanto Invest in Kainuu -sivustolle 	<ul style="list-style-type: none"> Vierailuohjelmien kuntakohtaiset järjestelyt 	<ul style="list-style-type: none"> Yritysyhteistyö ja -kontaktit Yrityspalvelut 	<ul style="list-style-type: none"> Yritysyhteistyö ja -kontaktit Yrityspalvelut
Yhteistyö- verkotot	<ul style="list-style-type: none"> Yritykset Maanomistajat 	<ul style="list-style-type: none"> Business Kainuu -verkosto ja sen investoinnit-teemaryhmä Kainuun yritykset 	<ul style="list-style-type: none"> Business Kainuu -verkosto Kainuun yritykset Invest in Finland, Visit Finland Alueellinen yhteistyö (Lappi, Pohjois-Suomi, Ruotsi, Norja) 	<ul style="list-style-type: none"> Klusteriryhmät ja -ohjelmat (yritykset mukana) Rahoittajat ja pääomasijoittajat TKI-toimijat 	<ul style="list-style-type: none"> Klusteriryhmät ja -ohjelmat (yritykset mukana) Rahoittajat ja pääomasijoittajat Eurohoitusneuvonta.fi TKI-toimijat

Toimintamallin hyödyt ja haasteet

- Resurssien yhdistäminen
- Päällekkäisyyksien välttäminen
- Pitkäjänteisyys ja jatkumo
- Yhtenäinen näkyvyys (myös Invest in Finlandin ja Visit Finlandin suuntaan)
- Erottuminen vierailijakonseptilla
- Hyötyjen laajempi leviäminen
- Vankempi strateginen ja rahoituksen selkänöja, kv- ja EU-verkostot

- Kuntien sitoutuminen, kuntatalouden haasteet
- Hyötyjen osoittaminen kunnille

Investoreja varten kerättävä data

Yleinen toimintaympäristön kuvaus

- Sisällöntuotanto koordinaattorin vastuulla.
- Näkökulmina:
 - Suomi (Invest in Finlandin maa- ja toimialatiedon hyödyntäminen)
 - Kainuu
 - Barentsin alue

Standardoitu tiedonkeruu kunnilta investointikohteittain:

Kuvauksen perusrunko, sisältö voi vaihdella toimialoittain:

- Kenelle (liiketoimintamahdollisuus – missä bisnes, millä aikataululla)
- Kohteen kuvaus: tonttikoko, rakennusoikeus, kaavoitus- ja luvitusilanne, olemassa olevat rakenteet
- Sijainti ja saavutettavuus
- Eryityismyyntivaltit
- Resurssit/raaka-aineet
- Synergiapotentialiaali
- Markkinapotentialiaali
- Investoinnin arvo €
- Kuvat, mahdolliset logot
- Kontaktit: yhteyshenkilö, mahdollinen nettilinkki

07 Seuranta ja etenemisen tiekartta

Seuranta

Seurannan lähtökohtana on tiedonkeruun standardisointi ja systematisointi. Kainuun liitto kokoaa tiedot kunnista ja muista lähteistä.

Taulukossa esitetyn määrällisen seurannan lisäksi arvioidaan yhteistyön toimivuutta ja tehokkuutta sekä mahdollisesti tarvittavia korjausliikkeitä.

Seurannan tuloksia ja johtopäätöksiä kehityssuuntauksista käsitellään yhteisesti vuosittaisissa investointifoorumeissa.

Mitä seurataan	Millä yksiköillä	Mistä tieto kerätään	Kuka tiedon kerää	Kuinka usein	Miten tieto tuodaan esille	
Ulkomaiset ja kotimaiset suorat investoinnit						
Maakunnan/kunnan yritysten investoinnit ja niiden kohdistuminen kärkitoimialoihin	milj. €	Yrityskysely kärkitoimialojen suurimmille yrityksille	Kunnat	Vuosittain	Ensimmäisen kerran tilanneraportti kaikista seurattavista asioista ja sen jälkeen seuranta/muutosraportit.	
Omistajanvaihdokset investointien näkökulmasta	lkm	Valtakunnallinen seuranta kehitteillä	Maakuntaliitto	Vuosittain		
Kärkitoimialojen ja yritysten kehitys, yritysten TKI-investoinnit ja kehittäminen						
Kärkitoimialojen kehitys	lv, htv	Suhdannekatsaukset	Maakuntaliitto	Puolivuosittain		
Yritysten liikevaihto ja työpaikkamäärä toimialoittain tarkimmalla tasolla, jolloin tietoja voidaan yhdistellä kärkitoimialoille	milj. €, lkm	Tilastokeskus	Kunnat, maakuntaliitto	Puolivuosittain		
Yritysten TKI-investoinnit, haettu rahoitus	milj. €, lkm	ELY-keskus Business Finland,	Maakuntaliitto	Vuosittain		
Julkiset investoinnit mahdollistajina						
Saavutettavuus, liikenneverkko, infra	milj. €	Kunnan ja maakuntaliiton tiedoista	Kunnat	Vuosittain		
Asuntotuotanto	milj. €	Kuntien tiedoista	Kunnat	Vuosittain		
Osaaminen ja tutkimusinfrastruktuuri	milj. €	Hankkeet, tuet ym. kuntien ja maakuntaliiton tiedoista	Kunnat	Vuosittain		

Etenemisen tiekartta 2022

Strategian toteutus käynnistyy yhteisen investointien edistämisen toimintamallin hyväksymisellä ja kuntien sitoutumisella sen toteutukseen.

Lisäksi sovitaan vastuu-koordinaattorin/aktivaattorin resursoinnista, Invest in Kainuu -portaalin ylläpidosta sekä linjataan riskirahoituksen toteutusmalli.

Vastuukoordinaattorin johdolla tiivistetään yhteydenpitoa Business Finlandiin ja käynnistetään klusteriryhmien toiminta.

Riskirahoituksen toimintamallin linjaaminen

Investointistrategiaprosessin aikana tehdyissä haastatteluissa on käynyt selväksi, että kainuulaisissa kehityshaluisissa ja kansainvälistyvissä yrityksissä on merkittävää tarvetta oman pääoman ehtoiseen rahoitukseen.

Strategiatyön aikana toteutettiin myös aiemman markkinapuuteanalyysin alustava tarkastelu ja vertailu nykyhetkeen. Sen perusteella alueelliselle pääomarahastolle on Kainuussa selkeä tilaus.

Toimenpiteet:

1. Kainuun markkinapuuteanalyysin päivittäminen

Kainuun liitto toteuttaa vuonna 2019 tuotetun Kainuun markkinapuuteanalyysin päivitystyön kesän 2022 aikana.

Markkinapuuteanalyysi on vaatimuksena erityisesti keskusteltaessa mahdollisuudesta hyödyntää julkisia varoja pääomarahaston perustamisessa.

2. Pääomarahastonselvitys

Kainuun liitto prosessoi loppuvuodesta 2022 yhteistyössä kaikkien Kainuun kuntien sekä sidosryhmien kanssa Kainuuseen parhaiten soveltuvien pääomarahastomallien vaihtoehtoja, tavoitteena löytää yhteisesti hyväksyttävä rahaston omistajuusmalli sekä hallinnoijaorganisaatio.

Selvityksessä otetaan myös kantaa EU-rahoituskauden 2021-2027 mahdollisuuksiin hyödyntää rakennerahastoresursseja tai muita markkinoilla olevia rahoitusresursseja perustettavan pääomarahaston osana.

Yhteisen edunvalvonnan painotukset

- Osaava työvoima
- Saavutettavuus
- Investointien varmistaminen ja rahoitus
- Lainsäädäntö
- Koulutus ja tutkimus

Liite: Yhteenvedot haastatteluista ja työpajasta

Yhteenvetoa kuntien haastatteluista ja työpajasta

Kärkiteemat

- **Vahvat kärjet, joita toimijat jo vievät eteenpäin**, osaksi strategiaa. Hyviä aihioita jo käynnissä, yritysveltoisia. Tunnistetaan ne, joissa tarvitaan tukea
- **Paketointi: teemoittaiset toimintaohjelmat**, joihin sitoudutaan. Kuntien löydettävä omat hyödyt omien kärkien perusteella.
- **Teemaryhmien ("nyrkit") muodostaminen.**
- **Poikkileikkaavat teemat**, irti silloista: esim. datakeskukset-energia; urheilu-hyvinvointi-data, mittaustekniikka
- **Yhteishankkeita kärkitoimialojen ympärille:** vihreän siirtymän potentiaali ja mahdollisuuksien selvittäminen

Kärkiteemojen sisällöstä ja klusteroitumisen asteesta

- Matkailun yhteistyö – tarvittaisiin yhteinen näkemys ja kokonaisuus investorien näkökulmasta
- Matkailussa olemassa foorumi, vaatisi ehkä klusteria
- Kaivannaisala selkeä klusteri
- Teknologiaeollisuus jakautuu: metalli ja data-ICT
- Biotalous haastava ja laaja käsite, joka täytyy avata, yksi teemaryhmä ei ehkä riitä
 - Tällä hetkellä toiminnassa metsäklusteriryhmä – metsäbiotaloutta
 - ELY:n puolella toimii maaseuturyhmä (ruuantuotanto)
 - Kunnissa kova buusti energia- ja kiertotalousasioissa, myös puurakentaminen liittyy kokonaisuuteen liittyvät kokonaisuuteen

Investointiympäristö

- Vahvuutena luonnonvarat
- Pullonkauloja/kapeikkoja
 - Saavutettavuus (yhteydet, tiestö jne.)
 - Osaaminen
 - Työvoiman saatavuus
 - Omistajanvaihdokset: 3000 yritystä, 5 vuodessa odotettavissa vajaalla tuhannella, 10 vuodessa puolella yrityksistä
 - Venäjä-Ukraina-kriisi, turvallisuus, houkuttelevuus – toisaalta pakko päästä irti energiariippuvuudesta
 - Näkyvyys, tunnettuus, kyky kehua itseään

Kannanottoja malliin ja yhteistyöhön kuntien haastatteluista ja työpajasta

Investointien edistämismalli

- Tarvitaan yhdet hartiat ja kotipesä investointien edistämiseen
- Lisäarvon löytäminen ja maakunnallinen buusti - kuka tekee myyntityötä kaikkien puolesta ja kutsuu investoreita
- Yhteistyö BF:n Invest in Finland –toimintojen kanssa, kanavien säilyttäminen
 - Invest in Finland ei pysty myymään hyviä kohteita, jos ei kerrota mitä myydään
- .Keskitetty malli, kuntien budjettiin -> Kainuun liitto
 - Sitoutumisen kynnyks -> tarvitaan innostamista

Yhteistyö ja voimien yhdistäminen

- Ymmärrys aidosta yhteistyöstä, yhteisistä nimittäjistä ja investointihyötyjen leviämisestä -> hyvät asiat kohdistuvat koko alueelle
- Panos-tuotos-ajattelu: vaikutukset kärkiklustereittain sekä laajemmat vaikutukset rakentamiseen, logistiikkaan jne.
- Pelisäännöt, paketointi ja standardisointi
- Osaaminen, asiantuntemus, resurssit
- Kansainvälisyys ja rahoitusten hyödyntäminen
- Parhaat kyvyt johtamaan omaa osa-aluetta, vastuista sopiminen sopimusperusteella
- Olemassa olevien toimialojen/klusterien sparraus
- Konkreettiset toimenpiteet ja myynnillinen draivi, villit kortit
- Kehittämisidea: Kainuun oma "suopitchaus"
- Tehdään asiat kunnolla, niin että näkyy ja kuuluu
- Jos tuote olemassa ja tieto saatavilla, myyntityötä voi tehdä jokainen. Vierailijoilla voi olla yllättäviäkin kytköksiä.
- Myös yritysten valjastaminen myymään aluetta
- KAMK: konsepti, jossa ideoita viety jatkojalostettavaksi (-> prosessin tuotteistus)

Kannanottoja malliin ja yhteistyöhön kuntien haastatteluista ja työpajasta

Kuntien työ ja rooli

- Omat resurssit ja panokset eivät riitä
- Pienempi mittakaava ja yrityskohtaiset tekemiset
- Kuntien tuotettava materiaalia ja kohdekohtaista tarkkaa numerotietoa "ostopäätösten" tueksi
- Valmiuksien kehittäminen, myynnin kotiläksyt (yleisesittelyt vs. tuotetilaus)
- Resursseja tuotteistamiseen: kuka kokoaa -> alusta: Invest in Kainuu –sivusto
- Lopullista myyntityötä ei voi vastuuttaa liitolle. Sopimuksen teko investorin ja omistajan välinen asia. Mietittävä, mihin saakka kuviossa palvelu mukana.

Työkalut

- Invest in Kainuu –domain pysyy liitolla
- Kuntien invest in –domainit vapautuvat markkinoille heinäkuussa 2022, nyt ovat, Kainuun liiton omistuksessa. Kunnat voivat sopia liiton kanssa haltuunotosta, vuosimaksu muutamia kympejä
- Miten hyödynnetään se, mitä on jo tehty (tuotekortit ym.)

Investorinäkökulma

- Näkyvyyden lisääminen, tuotteistus, palvelumuotoilu ja –polku
- Palvelukulttuurin korostaminen (lupaprosessit ym., yhteinen palvelulupaus)
- Business Kainuu -verkosto olemassa, <https://businesskainuu.fi>
- Vierailijakonsepti – paljon mahdollisuuksia erottua
- Ennen investointia – investoinnin aikana (alihankintaverkostot, ekosysteemi) - jälkityö
- Asia, jota yritykset arvostavat: palaveriajan julkisille toimijoille (mm. rahoittajille) saa todella nopeasti. Lupaprosessien kesto myös nopeimmasta päästä.

Kannanottoja investointistrategiaan yritysten haastatteluista

Investointien edistämisen koordinointi

- Tarve investointien keskitetyille koordinoinnille
- Yhteistyön tiivistäminen

Toimintaympäristö ja sen kehittäminen

- Työvoiman saatavuuden varmistaminen
- Alueen houkuttelevuus asuin- ja työskentelypaikkana
- Saavutettavuuden parantaminen

Kasvu

- Klusteriyhteistyötä tarvitaan
- Varmistettava yritysten kehitysmahdollisuudet ja kasvun tuki

Kannanottoja alueelliseen pääomarahastoon haastatteluista ja työpajasta

- Riskirahoitus suuriin ja pieniin investointeihin ja innovatiivisiin aihioihin puuttuu, ongelmana kokonaisrahoituksen saaminen (vakuusongelmat)
- Riskirahoitukselle aina tarvetta: nuoret, aloittavat yritykset
- Pääomarahasto tyrmätty aiemmin. Kunnissa mm. yrityspalvelusetelit mahdollisuus + polku keskusteluihin rahoittajien kanssa.

Yleisesti rahoituksesta

- Jatkossa ohjelmarahoituksissa painottuu entistä enemmän tehokkuus ja vaikuttavuus
- EU:n kestävän rahoituksen taksonomia ja sen kriteerit koskevat ensi vaiheessa rahoitusmarkkinoilla toimivia yrityksiä ja suuryrityksiä, myöhemmässä vaiheessa laajenee muihinkin yrityksiin
- Pienempiin investointeihin rahoitusta valtavasti saatavilla, enemmänkin pulaa hankkeista.
- Kaivattaisiin enemmän hankkeita kehittämispuolelle (nyt keskittyvät tiettyihin yrityksiin) –ja riskirahoituksen puute siinäkin
- Investointien painotus ollut perinteisissä toimijoissa
- ”Kainuussa ei yksikään hyvä hanke jää rahoittamatta”
- Green Dealin ohjelmasisältöjen hyödyntäminen
- Lapin liiton Arctic Investment Platform (AIP) –hankkeessa tekeillä markkinaselvitys rahoitusmahdollisuuksista

<https://arcticsmartness.eu/arctic-investment-platform/>